

UNIVERZITA JANA AMOSA KOMENSKÉHO PRAHA

Diplomové kombinované štúdium

2010 - 2012

DIPLOMOVÁ PRÁCA

Matúš Špitalik

Ciele, úlohy, možnosti vzdelávania dospelých v regióne, SR a EÚ

Praha 2012

Vedúci práce:

PhDr. Jaroslav Sámela

COMENIUS UNIVERSITY PRAGUE

Diploma Combined (Part – Time) Studies

2010 - 2012

DIPLOMA THESIS

Matúš Špitalik

Goals, tasks and possibilities of further education of the people in the
regions of the Slovak republic and the European Union

Praha 2012

The Diploma thesis Work Supervisor:

PhDr. Jaroslav Sámela

Čestné vyhlásenie

Vyhlasujem, že predložená diplomová práca je mojim pôvodným autorským dielom, ktorú som vypracoval samostatne. Všetku literatúru a ďalšie zdroje z ktorých som pri spracovaní práce čerpal, v práci citujem a uvádzam v zozname použitej literatúry.

Súhlasím s prezenčným sprístupnením svojej práce v univerzitnej knižnici

V Snine, dňa 14. 03. 2012

.....

Podpis

Pod'akovanie

Ďakujem PhDr. Jaroslavovi Sámelovi za príkladné odborné pedagogické vedenie počas záverečnej práce a riaditeľovi spoločnosti Inštitút Vzdelávania Mateja Korvína za poskytnutie interných informácií, ktoré mi pomohli pri vypracovávaní diplomovej práce.

ANOTÁCIA

Tematickým cieľom diplomovej práce bolo spracovať ciele, úlohy a možnosti vzdelávania dospelých ľudí v regiónoch Slovenskej republiky a Európskej únií. Táto práca podáva komplexný pohľad na vzdelávanie ako primárnu súčasť života, každého z nás. Poukazuje na význam celoživotného vzdelávania z pohľadu sociálneho vývoja jedinca od kolísky až po hrob a definuje rozdiely medzi vzdelávaním mládeže, vzdelávaním dospelých a ďalším vzdelávaním. Vo svojej praktickej časti analyzujeme vzdelávací systém v Slovenskej republike so zreteľom na vzdelávanie dospelých. Popisujeme modernú celoslovenskú vzdelávaciu inštitúciu jej obsah, ciele a hlavne štruktúru navštevovanosti kurzov. Poznatky sme získali zo štatistických údajov vzdelávacej inštitúcie, ktoré nám poskytol jej riaditeľ s vlastným komentárom. V praktickej časti ďalej opisujeme možnosti financovania vzdelávania v SR a EÚ na základe rozhovorov s riaditeľmi inštitúcií formálneho a neformálneho vzdelávania. Zároveň použitím základnej metódy, akou je anketa sme získali informácie o možnostiach uplatniť sa na trhu práce bez kvalifikácie a s kvalifikáciou v súčasnej dobe. V práci poukazujeme na význam prijatých opatrení štátu v oblasti celoživotného vzdelávania, ale aj na nedostatky, ktoré prináša prax pri ich napĺňaní.

Kľúčové pojmy: celoživotné vzdelávanie, celoživotné učenie, ďalšie vzdelávanie, formálne vzdelávanie, neformálne vzdelávanie, vzdelávacia politika, financovanie vzdelávania, Inštitút Vzdelávania Mateja Korvína

ANNOTATION

The aim of my diploma theses was to process the goals, tasks and possibilities of further education of the people in the regions of the Slovak republic and the European Union. This paper should bring to the readers the complex view of the education as the primary part of the life of each of us. It mentions to the lifelong education meaning in terms of social evolution from cradle to the grave and define the difference between youth education, adult education and further education. In its practical part we analyse education system in Slovak republic regard to the further education. We describe the modern nationwide education institution and its content, goals and mainly the structure and the amount of the course visitors. These information we obtain from the education institution statistics which provided to us the director of the institution with his own opinion. We describe the possibilities of education financing and funding in Slovak republic and European Union based on the discussion of formal and informal education directors. Hereby we used the basic method, which is a public inquiry, and obtained the information about the possibilities to prove competent on the labour market with or without the qualification at the present time. At the work we mention to the meaning of the passed acts by the government in further education, but also to the limitations which brings the law in practice.

Key words: lifelong education, lifelong learning, further education, formal education, informal education, education policy, education financing and funding, Institut of Education Mathias Corvine

Obsah

ÚVOD	8
1. VZDELÁVANIE DOSPELÝCH – Z HISTÓRIE AŽ PO DNEŠOK	10
1.1. Filozofia, ako prvotná veda vzdelávania dospelých.....	12
1.2. Počiatky teórie a výchovy vzdelávania dospelých	13
1.3. Celoživotné vzdelávanie - triedenie a terminológia	18
1.4. Vznik a vývoj pojmu andragogika	26
2. VZDELÁVACIA POLITIKA, FINANCOVANIE VZDELÁVANIA NA SLOVENSKU A V EÚ	32
2.1. Financovanie formálneho vzdelávania na Slovensku	33
2.2. Financovanie neformálneho vzdelávania na Slovensku s podporou EÚ.....	40
2.3. Zákon o verejnom obstarávaní Z.z. 25/2006.....	44
2.4. Význam medzinárodných organizácií na podporu ČŽV.....	46
2.5. Program ČŽV na Slovensku a v Európskej únii.....	49
3. CIELE, OBSAH A PRIESKUM MOŽNOSTI ĎALŠIEHO VZDELÁVANIA V REGIÓNOCH SR	54
3.1. Prieskum.....	54
3.2. Výsledky prieskumu	57
3.3. Moderná vzdelávacia inštitúcia jej obsah a ciele	63
3.4. Výsledok a zhodnotenie praktickej časti	74
3.5. Poslanie vzdelávacích inštitúcií v SR	76
3.6. Zákon o ďalšom vzdelávaní Z. z. 568/2009	78
3.7. Hodnotenie kvality vzdelávania.....	80
Záver.....	82
Zoznam obrázkov	83
Zoznam tabuliek	83
Zoznam bibliografických odkazov	84

ÚVOD

Človek je neoddeliteľnou súčasťou prírody, je však zo všetkých živočíšnych druhov najvyvinutejší a hierarchicky postavený na najvyššom stupni. Táto pravda vyplýva zo skutočnosti, že človek ako jediný tvor na zemi je schopný myslieť, využívať myslenie k pretváraniu nie len svojho okolia, ale aj samého seba. Môžeme preto smelo povedať, že človek nie je len živočíšnym druhom, alebo bytosťou, ale v priebehu svojho života sa stáva osobnosťou. Proces premeny človeka prichádzajúceho na svet ako „čistá tabuľa“, proces jeho premeny na osobnosť je veľmi zložitý a podieľa sa na ňom mnoho faktorov. Jedným z týchto faktorov, ktorý je určite veľmi významný, je výchova. Výchova vstupuje do života človeka už na jeho počiatku a veľmi výrazne ovplyvňuje smerovanie vývoja každého jedinca. Dáva človeku základy pre formovanie osobnosti, rozvíja ju a v určitej fáze tohto procesu začína pomaly ustupovať do úzadia. Je to v období, keď si človek začína uvedomovať svoje bytie, svoju úlohu v spoločnosti a sám sa začína zaoberať myšlienkou, ako prispieť k svojmu rastu a osobnostnému vývinu tak, aby bol prínosom nie len pre seba samého, ale aj pre svoje okolie. Vtedy môžeme začať hovoriť o seba výchove a o jej začínajúcej sa úlohe v živote každého človeka. Súčasný svet kladie na človeka veľmi vysoké nároky. Tieto nevyplývajú len z rýchleho vývoja spoločnosti, rozvoja vedy a techniky, ale aj zo súčasných geopolitických zmien vo svete a z meniacich sa medziľudských vzťahov. Ak sa má človek s týmito požiadavkami vysporiadať, ak má byť úspešný, uplatniť sa v spoločnosti a zároveň ostať človekom, musí byť aktívny, všestranne iniciatívny a neustále musí premýšľať o svojom konaní, analyzovať ho a hodnotiť.

Tému práce, sme vybrali, pretože jej téma má najbližšie k povolaniu riaditeľa vzdelávacej inštitúcie. V práci sme videli možnosti lepšie priblížiť a opísať fungovania a financovania vzdelávacích inštitúcií na Slovensku

a rozšíriť svoje poznatky o činnosti organizácií mimo územia Slovenskej republiky. V práci sme sa zaoberali cieľom, úlohami a možnosťami vzdelávania dospelých v regiónoch Slovenska, na Slovensku a v Európskej Únii. Snažili sme sa priblížiť vzdelávanie z historického hľadiska až po dnešok. Poukázať na nové trendy v edukácii dospelých a vyzdvihnúť niektoré nové metódy pri vzdelávaní, ktoré prichádzajú k nám z Európy. Na základe rozhovorov s riaditeľmi vzdelávacích inštitúcií sme zistili, ale aj nedostatky financovania skrze verejných obstarávaní, na ktoré v tejto práci poukazujeme. Táto práca detailne opisuje chod vzdelávacej inštitúcie, ktorá pôsobí v rámci celej Slovenskej republiky. V práci sme použili výskumné metódy, ktoré nám pomohli ako napr. rozhovor anketu, komparáciu a pozorovanie. Prínosom tejto práce je opis situácie v neformálnom vzdelávaní na Slovensku z pohľadu vzdelávacích inštitúcií a z pohľadu absolventov ďalšieho vzdelávania.

1. VZDELÁVANIE DOSPELÝCH – Z HISTÓRIE AŽ PO DNEŠOK

Žijeme v rýchle plynúcom a dynamickom prostredí, kedy bežný život vyžaduje od každého jedinca nadmerné úsilie získavať stále nové informácie. Ľudia nevyžadujú len informácie a praktické vedomosti, ale pociťujú potrebu zmocňovať sa pocitu vnútornej slobody a spokojnosti. To nás práve ženie neustále dopredu, človek má vlastnosť nestagnovať a chcieť dosiahnuť viac.

Dejiny vzdelávania dospelých svojou vednou podstatou siahajú do dávnej histórie. Vzdelávanie a výchova sú úzko späté s existenciou človeka s jeho napredovaním a sociálnym rozvojom. Prvotné vzdelávanie a rozvoj môžeme pomenovať vzdelávaním podmieneným pudom sebazáchovy.

Podľa Mary Elizabeth Milliken (1998) je najzákladnejšou potrebou fyziologická potreba, čiže hlad, smäd, spánok, sex a druhou nevyhnutnou pre fungovanie jedinca je pocit bezpečia. Až potom nasledujú potreby, ktoré ľudia začínajú poznávať a uvedomovať si, až o niekoľko storočí neskôr a to sociálne potreby, potreba úcty a seberealizácie.

Je zaujímavé sledovať ako sa nám mení neustále naša potreba, keď si to zoberieme z historického hľadiska. Prví ľudia na zemi boli spokojní, keď mali svoj príbytok, aby na nich nepršalo a najšťastnejší boli, keď ulovili veľkého mamuta, aby malí čo do úst. Dajme si ešte príklad z nedávnej histórie, keď sa na trh dostal farebný televízor, ľudia obdivovali, to že niečo môžu sledovať vo farbách. Už nič lepšie nepotrebovali. Samozrejme, keď na trh prišli televízory s diaľkovým ovládaním, staré už boli takpovediac nemoderné a všetci utekali kupovať nové. Všetci vieme ako to je teraz, ak televízor nie LED-kovi a nemá aspoň 100 cm uhlopriečku, už je

nemoderný. Týmto sme chceli poukázať, že človek žije spotrebným a konzumným životom v ktorom je nevyhnutné napredovanie aj mysle, inak nás pohltí a my sa stratíme vo víre informácií. Samozrejme je to myslené metaforicky, no neustála informatizácia spoločnosti nás núti vyhľadávať zdroje informácií, nové poznatky a vedomosti.

Podobne ako Elizabeth Milliken, opísal potreby človeka **A. Maslow**¹ vo svojej pyramíde potrieb na prelome 60 a 70 rokov minulého storočia. Maslowovu pyramidu potrieb znázornili vo svojej knihe (William M. Pride, Robert J. Hughes, 2008, str. 281)



OBRÁZOK 1 MASLOWOVA PYRAMÍDA POTRIEB

Vráťme sa, ale k prvotnému rozvíjaniu ľudských schopností a počiatkom vzdelávania sa. V počiatkoch človek necítil potrebu vzdelávať sa, ale odovzdať svojim potomkom všetko čo sa naučil, aby ich týmto vyvaroval od negatívnych skúsenosti, ktoré empirickou cestou, čiže vlastným poznaním – skúsenosťou získal on. Tak sa začalo odovzdávanie vedomosti z generácie na generáciu.

¹ **Abraham Harold Maslow**-(01.04.1908 –08.06. 1970) bol americký psychológ, psychiater a filozof, zakladateľ humanistickej psychológie. Skúmal hierarchiu ľudských potrieb, motiváciu, sebarealizáciu. Vymyslel známu Maslowovu pyramídu potrieb

1.1. Filozofia, ako prvotná veda vzdelávania dospelých

Ak prejdeme o niekoľko storočí ďalej tak môžeme povedať, že tu sa datuje vznik vedy, ktorá nesie meno **filozofia**² rok 450 pred našim letopočtom. Neskôr je považovaná za matku všetkých vied. Jej prvým známym predstaviteľom bol Sokrates (470 - 399 p.n.l.) Sokrates prichádza s novou metódou vzdelávania nazývanou **sokratovská metóda**³. Ďalší významní predstavitelia tohto obdobia boli **Platón (427 – 347 p.n.l.) a Aristoteles (383 – 322 p.n.l.)**. Aristoteles veľký význam pripisoval mravnej výchove, ktorú spolojoval s rozumovou výchovou a estetickou. V našom letopočte sa zapísal do histórie svojimi tvrdeniami **Sv. Augustín (354 – 430)** podľa neho život je iba prestupná stanica pre ďalší život – posmrtný. Bol zakladateľom náboženskej výchovy. Viedol ľudí ku kresťanskej výchove. V stredoveku medzi významných predstaviteľov filozofie patrí **Tomáš Akvinský (1225 – 1274)** bol veľmi ovplyvnený Aristotelom a snažil sa nájsť harmóniu medzi Aristotelovým učením a kresťanskou teológiou.

Renesancia priniesla nové myslenie, ktoré sa odvíjalo od antickej myšlienky **slobodného človeka**. Medzi významných predstaviteľov patrili **Dante Alighieri (1265 – 1321)** presadzoval Aristotelovu myšlienku sloboda ducha a človeka. V tejto dobe bolo veľmi ťažko presadzovať myšlienky o slobode a voľnosti, nakoľko cirkevná doktrína a demagógia náboženstvom nedovoľovala takmer nič čo sa vymykalo cirkevnej ideji. Najsilnejšia

² **Filozofia** – pochádza z gréckeho slova “filein” (milovať) a “sofia” (múdrosť, poznanie) je štúdiá hlavných a fundamentálnych problémov ako sú existencia (ontológia), poznanie (epistemológia), hodnoty (axiológia), myseľ (filozofia mysle) . (Ladislav Kiczko, 2006)

³**Sokratovská metóda** – je založená na systematickom kladení otázok a hľadaní odpovedí na ne. (Palán, 2008, str. 9)

cirkevná nadvláda bola na dnešnom území francúzska a talianska. Spomeňme na **Mikuláša Koperníka** a jeho heliocentrický system, **Galilea Galilei**, ktorý potvrdil Koperníkove tvrdenia meraniami. V tej dobe sa presadzovalo realistické tvrdenie veľmi ťažko aj keď bolo podporené faktami. S blížiacim sa 19. storočím je každý presvedčený o racionalite, ktorá vychádza z rodičovskej výchovy. **John B. Watson** tvrdil, že človek je manipulovateľný tvor z ktorého je možné vychovať čokoľvek od lekára až po zlodēja. Môžeme teda konštatovať na základe historických vývoja, že posun v slobodného myslenia jednotlivca, ako to hlásal Aristoteles stále napredovalo, aj napriek dogmatickému stredoveku, kde cirkev utláčala slobodný názor ľudí. Spoločnosť sa stávala pragmatickejšou.

1.2. Počiatky teórie a výchovy vzdelávania dospelých

Vzdelanosť je znakom slobodného človeka, občana otvorenej spoločnosti, ktorý usilovne hľadá a práčne nachádza zmysel svojho ľudského bytia. Vzdelávanie dospelých je disciplínou tak starou, ako ľudstvo. Keby sa ľudstvo nevzdelávalo, nemali by ďalšie generácie ako napredovať.

Vzdelávanie v staroveku a stredoveku

“Vzdelávanie dospelých v ucelenom, uvedomelom, intencionálnom poňatí bolo realizované vo vedecko-učebných centrách. Patrilo k nim **Egyptské Ramesseum**, ktoré vychovávalo kňazov, architektov, vojakov a lekárov. Patrili tam aj filozofické školy v starom grécku zaoberajúce sa mravnou, rozumovou a telesnou výchovou. Medzi významné školy patria aj Platónova academia a Aristotelové učilište.” (Palán, 2008, str. 16)

Za prvého autora, ktorý rozpracoval didaktiku pre dospelých možno považovať **Marca Fabia Quintiliana (40-96)** – O výchove rečníka. Podľa

Skalkovej (2007) vo svojom ďalšom diele "Základy rétoriky" M.F. Quintiliana tam opísal, ako vyučovať rečníckemu umeniu. Jeho kniha bola prostriedkom vzdelávania rečníkov. V stredoveku vznikajú hlavne kláštorné a cirkevné školy. Svetské vzdelávanie ide do úzadia. Medzi najstaršie univerzity, ktoré môžeme považovať za prvé vysoké školy, ako ich poznáme dnes patrili Bologna (1119), Oxford (1168), Praha (1348) a Viedeň (1365). Vývoj vzdelávania a vyučovania v stredoveku viedol k vzniku rôznych druhov školných kníh. Intenzívny rozvoj učebníc umožnil vynález kníhtlače v 15. storočí, kedy sa začala odvíjať nová etapa možností vo vzdelávaní.

Azda medzi najvýznamnejších predstaviteľov u nás patril **Ján Amos Komenský** (1592 – 1670), ktorému patria aj nasledujúce slová, ktoré uverejnil vo svojej knihe Erich Petlák (2008)

“ Čokoľvek sa žiak učí, učí sa na základe predchádzajúcich poznatkov, pretože inak to nie je ani možné. Poznávanie sa totiž deje postupne a ľudské chápanie je akýsi vzostup k tomu, čo hľadáme. Tak, ako sú na rebríku stupne, a ten kto po nich stúpa, nestúpa inak, lež posunuje nohu zo stupňa, na ktorom stojí, na stupeň vyšší. (ak by to chcel inak, spadol by) práve tak sa myslenie posúva pri učení, od jedného k druhému (od veci už poznaej, k tej ktorú má ešte len spoznať)”

Ján Amos Komenský

Ján Amos Komenský vo svojej práci presadzoval názornosť vo vzdelávaní. Podľa Kľevetovej, Dlabalovej (2008) J.A. Komenský ako prvý kládol dôraz na celoživotný vývoj človeka od prenatálneho obdobia až po smrť. Výchova rozumová, mravná a telesná vo všetko a všestranne, aby bol človek formovaný na celý život, aby dokázal obhájiť svoje životné role.

Pri učení vychádzal zo zásad, ktoré sú hlavným didaktickým prostriedkom pri výučbe. Medzi jeho didaktické zásady patria:

- zásada názornosti
- zásada systematickosti a sústavnosti
- zásada aktívnosti
- zásada trvalosti
- zásada primeranosti

“Zásada názornosti, patrí medzi najstaršie didaktické zásady, aj napriek tomu v praxi nie je stále dodržiavaná. Hlavne pri edukácií dospelých sa tomuto pravidlu neprikladá veľká váha aj keď už sám J.A. Komenský definoval “**zásadu názornosti**”, ako **zlaté pravidlo** úspešného vyučovania” (Juřeníková, 2010, str.31). Podľa výsledkov práce J.A. Komenského môžeme teda usúdiť, že už v prvej polovici 17. storočia sa kládol veľký význam výchove a vzdelaniu. Končiaca renesancia a príchod racionalizmu, len dopomohol v rozvoji myšlienok o výchove a učení. Dodnes publikácie J.A. Komenského sú považované za akúsi bibliu didaktiky, nie len u nás, ale aj v zahraničí. Spomeňme jeho najväčšie dielo **Didactica magna**⁴, ktorú písal viac ako 10 rokov. Významnou osobnosťou 19. storočia bol spisovateľ, politik a kňaz **Nikolai Frederik Grundtvig** (1783 – 1872), zaslúžil sa o vznik dánskych ľudových vysokých škôl.

Jeho myšlienka o vzdelávaní bola chápaná ako celoživotná a zahŕňala v sebe nielen vedomosti, ale aj občiansku zodpovednosť a osobný a kultúrny rozvoj. Jeho koncept vzdelávania mal byť prístupný všetkým občanom.

⁴ **Didactica magna**, český **Velká didaktika**, je prvá z veľkých spisov Jana Amose Komenského o pedagogike a školstve, napísaný v rokoch 1627 - 1638 česky a poprvykrát vydaný latinsky v roku 1657. Ide o jedno z prvých sustavných didaktických diel vôbec a najvýznamnejší didaktické dielo Komenského.

“V dnešnej dobe sa Grundtvigovo meno na našom území spája s Európskym programom vzdelávania dospelých. Ide o financovanie vzdelávania dospelým po splnení určitých podmienok. Tento program je financovaný Európskou Úniou a štrukturálnymi fondmi jednotlivých štátov.” Dostupné (http://ec.europa.eu/dgs/education_culture/documents/publications/leaflet2006_sk.pdf)

Vývoj vzdelávania dospelých v 20. storočí

“S rozvíjaním a rastúcim významom výchovy vzdelávania dospelých celkom prirodzene stúpa i potreba a záujem skúmať a teoreticky rozpracovávať otázky súvisiace s touto problematikou. Významní myslitelia tohto obdobia boli **J.Locke** v Anglicku, francúzsky osvietenci a materialisti **J.J. Rousseau**, vo švajčiarsku **J.H.Pestalozzi**, nemeckí osvietenci **G.E. Lessing**, **J.W. Goethe**, **F. Schiller**, **B. Franklin** v U.S.A.” (Matulčík 2004, str.66)

Podľa Palána (2008) v roku 1923 vzniká v Nemecku **Hohenrodter Bund** ako zastrešujúca inštitúcia vzdelávacích aktivít pre dospelých. Veľa väčších firiem sa začína systematicky zaoberať podnikovým vzdelávaním. Od roku 1925 rozvíja činnosť **Svetová organizácia pre výchovu dospelých**. A to až do začiatku 2. Svetovej vojny. Jej čestným predsedom bol **T.G. Masaryk**.

Začiatkom 50. rokov sa začína zvyšovať záujem o vzdelanie a to určite neoddeliteľne súvisí s rýchlym rastom ekonomiky, kultúry a spoločenského života po vojne. Veľkým záujmom vybudovať systematické školské a mimoškolské vzdelávanie mali rôzne vlády v Európe. Napredovanie sa počas vojny zastavilo a bola nevyhnutná obnova, či reforma školstva v mnohých krajinách Európy. V 50. rokoch sa významne venovali teoretickým otázkam vzdelávania dospelých **F. Poggeler**, **J.H. Knoll**, **H. Hanselmann**, **R. Livingstone**, **P. Lengrand** a ďalší.

V prvej polovici 20. storočia pôsobil aj **Edward Lee Thorndike (1874 – 1949)**, zakladateľ S – R teórie učenia a najvýznamnejší predstaviteľ amerického experimentálneho smeru v teórií výchovy a vzdelávania dospelých. Jeden z prvých stúpcov **behaviorizmu**⁵ Teóriu výchovy a vzdelávania dospelých obohatil o poznatky týkajúce schopnosti dospelých učiť sa. (Matulčík 2004, str.67)

V Európe sa k formálnemu vzdelávaniu dalo dostať prakticky až po ukončení 1.svetovej vojny a po ukončení 2. svetovej vojny. Počas vojny sa tieto aktivity zastavili z oboch strán, zo strany *ponuky a dopytu*. Medzi vojnovými obdobiami sa začali tvoriť tzv. **druhošancové školy (second change education)**. Boli tvorené pre robotníkov, aby si mohli dorobiť maturitu. Takáto škola vznikla aj v Nemecku v r. 1927.(gymnázium v Berlíne). Kým európske školské, či mimoškolské vzdelávanie po vojne bolo v troskách v Amerike sa vývoj so vzdelávaním nezastavil a priemerný počet ľudí s vyšším vzdelaním narastal, aj so záujmom o mimoškolské vzdelávanie. Európa sa prebudila až v polovici 50. rokov. Nastal tu nesynchronizovaný vývoj vo vzdelanostnej a životnej úrovne medzi Európou, či jednotlivými krajinami v nej a U.S.A.

“Preto majú dnešné systémy rôznu historickú podobu vzdelávania dospelých. Existujú krajiny so silnými andragogickými tradíciami, hlavne západná a severná Európa(Veľká Británia, Švédsko), alebo naopak krajiny s násilnými zvratmi (ČR, Nemecko). Ale aj napriek tomu mimoškolské vzdelávanie, alebo to môžeme nazvať ďalšie vzdelávanie

⁵ **Behaviorismus** je smer americkej psychológie 20. storočia, ktorý neuznáva vedomie ako predmet vedeckého výskumu a redukuje psychiku na rozličné formy správania, chápaného ako súhrn reakcií organizmu na stimuly vonkajšieho prostredia. Predmetom vedeckého skúmania by malo byť iba pozorovateľné, merateľné správanie organizmu.

umožňuje nájsť v modernej epoche určité spoločné znaky.”
(Beneš 2008, str. 19)

1.3. Celoživotné vzdelávanie - triedenie a terminológia

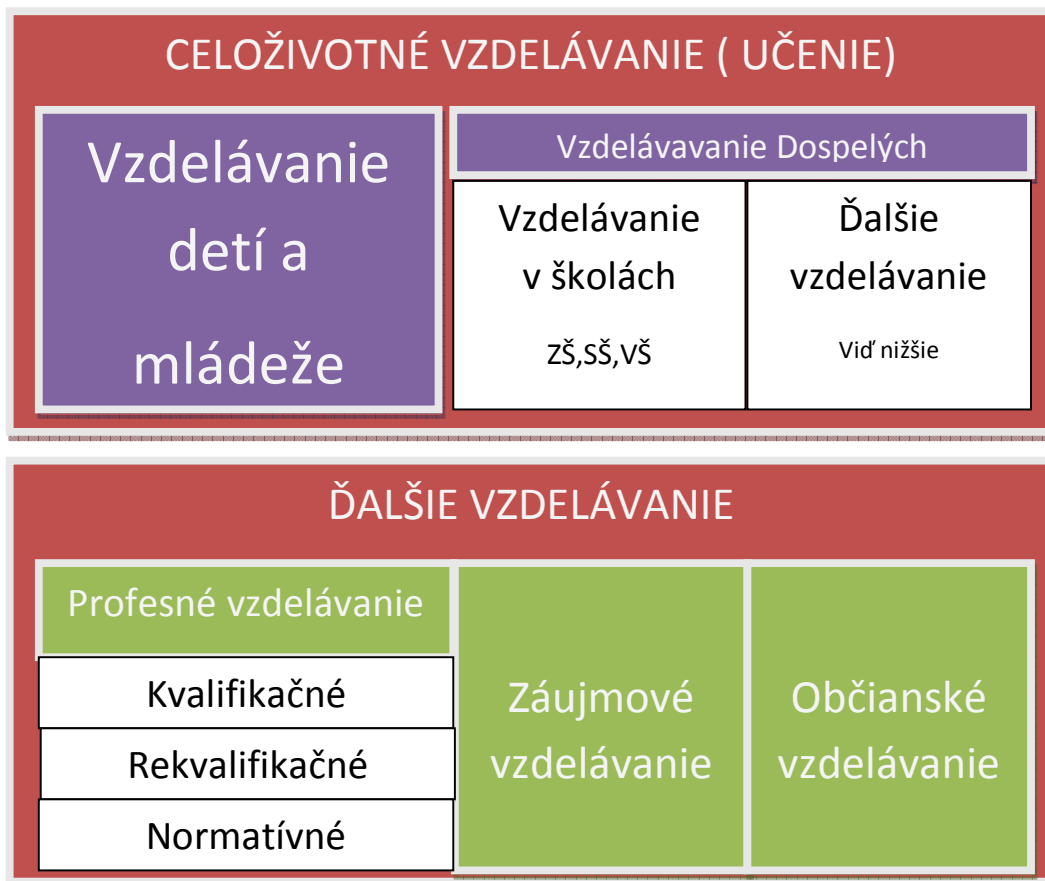
V posledných desaťročiach má celoživotné vzdelávanie veľký význam, nakoľko vzdelanosť je znakom slobodného človeka, občana otvorenej spoločnosti, ktorý usilovne hľadá a pracne nachádza zmysel svojho ľudského bytia. Permanentné vzdelávanie nám napomáha neustále formovať našu osobnosť a **resocializovať**⁶ sa počas celého života. Často krát si neuvedomujeme aký význam pre nás majú informácie, poznatky, ktoré čerpáme z rozhovorov, kníh, médií. To všetko sú informácie na základe ktorých sa rozhodujeme, pretože všetko čo prijmeme ovplyvňuje naše nevedomie. Takému to vzdelávaniu vravíme **informálne učenie**⁷. Aké informácie získame Informálnym vzdelávaním veľmi neovplyvníme, ale cieľným vzdelávaním môžeme nadobudnúť vedomosti, aké potrebujeme a zároveň si aktívne vytvárame a osvojujeme sústavu praktických zručností a skúseností. Výchova a vzdelávanie je súčasťou vývinu človeka od kolísky až po hrob je chápaná, ako celoživotný proces v ktorom sa človek prispôsobuje zmenám ekonomického, kultúrneho a politického života. V mnohých neodborných publikáciách sa uvádza, že ďalšie vzdelávanie je to isté, ako vzdelávanie dospelých, alebo sa tento

⁶ **Resocializácia** – opätovné sa začlenenie do spoločnosti. napr. po výkone trestu

⁷ **Informálne učenie** - učenie vychádzajúce z každodenných aktivít jednotlivca spojených s prácou, rodinou alebo voľným časom. Nie je štruktúrované a obyčajne nevedie k získaniu osvedčenia. Informálne učenie najčastejšie nebýva zámerné, skôr je príležitostné.

pojem viackrát zamieňa mysliac si, že ide o ten istý význam. Poďme sa pozrieť ako vidí rozdelenie celoživotného vzdelávania Palán (2008).

OBRÁZOK 2 ROZDELENIE CELOŽIVOTNÉHO VZDELÁVANIA



V tejto tabuľke môžeme pozorovať, že ďalšie vzdelávanie je podsystémom vzdelávania dospelých a nad tým to všetkým je celoživotné vzdelávanie. Vzdelávanie v školách využívajú aj dospelí pri kombinovanom štúdiu.

V minulosti, kde nebola taká možnosť vzdelávať sa a zároveň si to vyžadovala industriálna doba sa tieto druhy vzdelávania nazývali

druhošancové⁸, vznikali školy, ktoré na význame získali pred a povojnovom období v USA a Nemecku, ale aj v iných krajinách terajšej EÚ.

Podľa organizácie **OECD**⁹ je **celoživotné vzdelávanie** vyplývajúce z integrácie formálneho, neformálneho a informálneho vzdelávanie, ktoré tvorí súčasť nášho života. Učenie je teda súčasťou života, kdekoľvek, kedykoľvek a akokoľvek. Je to kontinuálny celoživotný proces, ktorý nás sprevádza od narodenia až do konca nášho života. Učíme sa od rodiny, obce, školy, náboženských inštitúcií, cez naše neskoršie pracoviská, kamarátov a učiteľov. Dostupné (<http://www.oecd.org/dataoecd/62/2/35469178.pdf>)

Vzdelávací systém na Slovensku poskytuje možnosť permanentného vzdelávanie až do dospelosti. Je to tzv. **formálny vzdelávací systém**, ktorý je do 15. roku života povinný pre každého občana SR. Toto vzdelávanie začína nástupom na základnú školu. Tu si plní štát svoju rolu a ponúka každému rovnaké možnosti vzdelania, bez obmedzenia na pohlavie, rasu, či vierovyznanie. Samozrejme formálne vzdelávanie pokračuje aj po dosiahnutí 15. roku života na stredných školách, učilištiach a vysokých školách s jednou výnimkou, vlastného rozhodnutia. Vzdelávanie v Slovenskej republike po dosiahnutí povinnej školskej dochádzky je nepovinné. Kritéria na vzdelanie rastú každým desaťročím,

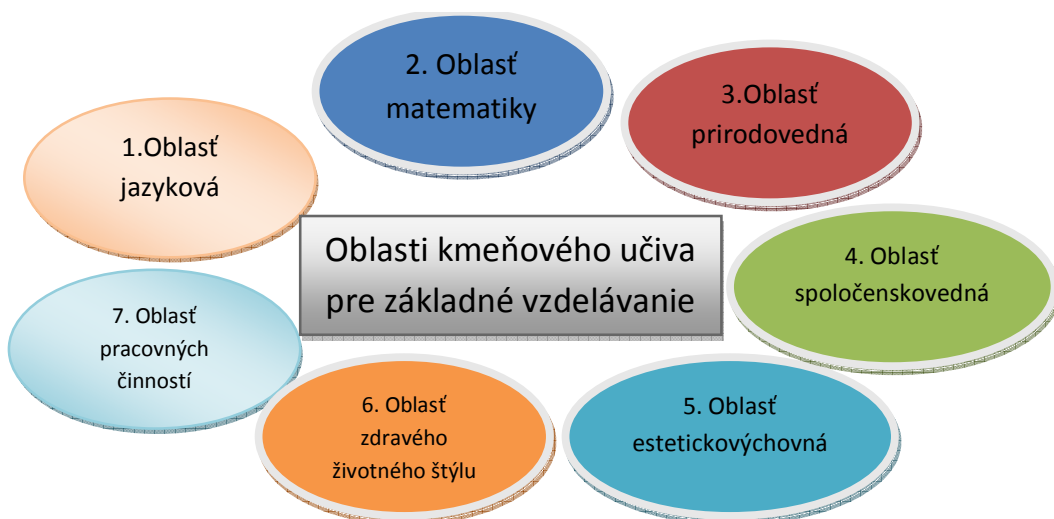
⁸ **Druhošancové školské vzdelávanie** - Je náhradné školské štúdium popri zamestnaní, príležitosť pre dospelých získať taký druh a stupeň vzdelania, ktoré sa normálne nadobúda v detstve alebo v mladosti počas počiatočného, iníciaálneho cyklu vzdelávania.

⁹ **OECD** - je skratka pre inštitúcie Organisation for Economic Co-operation and Development, v slovenčine Organizácia pre hospodársku spoluprácu a rozvoj. Zastrešuje 30 najrozvinutejších štátov so silnou ekonomikou, ktoré uznávajú hodnoty a princípy demokracie a trhovej ekonomiky.

keď sa pozrieme do minulosti za čias **Márie Terézie**¹⁰ bol vzdelaný už ten ten kto mal dokončenú povinnú školskú dochádzku.

Pre širší prehľad o primárnom vzdelávaní, ktoré je prvotné na našej ceste celoživotného vzdelávania sa, ukážme si, ktoré oblasti patria medzi kmeňové v Slovenskej a Českej republike vo formálnom vzdelávaní. Z týchto oblastí sú odvodené predmety, ktoré sa učíme na základných a stredných školách. Tento prehľad nám umožní lepšie si uvedomiť akú podstatnú rolu má vzdelávanie na základných školách pre náš budúci vývoj. Na VŠ sa vyučujúce predmety odvíjajú od zamerania štúdia.

OBRÁZOK 3 OBLASTI KMEŇOVÉHO UČIVA PRE ZÁKLADNÉ VZDELÁVANIE



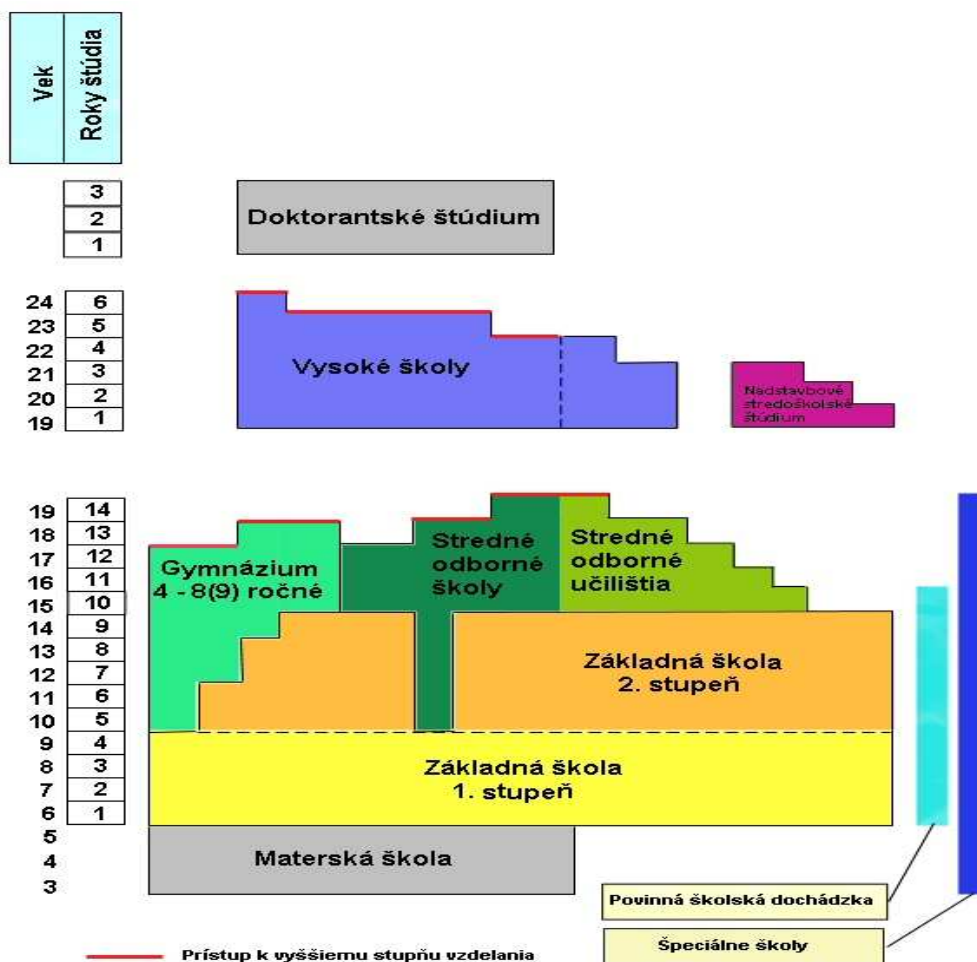
Zdroj: (Prucha, Walterová, Mareš, str. 126, 2009)

¹⁰ **Mária Terézia** (13.05.1717 - 29.11.1780) Bola to jediná žena, ktorá vládla na českom tróne. Mária Terézia sa zapríčinila o ekonomické a školské reformy, podporovala obchod a rozvoj poľnohospodárstva a zreorganizovala armada. Za jej vlády sa uzákonila 9 ročná povinná školská dochádzka.

Pozrime sa ako definovalo formálne vzdelávanie Ministerstvo školstva Slovenskej Republiky vo svojich dokumentoch o vzdelávaní.

Formálne vzdelávanie - je uskutočňované v rámci sústavy základných škôl, stredných škôl a vysokých škôl, organizovane a štruktúrované vzhľadom na miesto, ciele, čas a prostriedky. Vzťahuje sa k inštitúciám určeným na vzdelávanie a odbornú prípravu. Vedie k nadobudnutiu kvalifikácie a udeleniu oficiálne uznávaných dokladov.

Dostupné (http://www.minedu.sk/data/USERDATA/EUZAL/VaOP2010/implementacia_EK_R.pdf)



OBRÁZOK 4 ROZDELENIE SYSTÉMU VZDELÁVANIA NA SLOVENSKU

na potrebu ďalšieho vzdelávania. Formálne vzdelávanie v školách prinieslo len všeobecné informácie potrebné pre gramotnosť a rozhľad človeka, no požiadavky, ktoré prinášala doba, bolo potrebné riešiť a tak sa prikladal stále väčší dôraz na vzdelávanie z pozície štátu, školy, ale hlavne aj firmiem. Spomeňme českého industrialistu pochádzajúceho zo Zlína, ktorý začiatkom 20 rokov minulého storočia vybudoval nadnárodný podnik, ktorý niesol jeho meno Baťa.

Tomáš **Baťa**¹¹ poukazoval na dôležitosť vzdelávania a preto, vytvoril vlastný **neformálny** vzdelávací systém, ktorý bol odmenou pre svojich zamestnancov. Ďalšou možnosťou pre tých ľudí, ktorí sa nevzdelávali počas ranného veku života. Vzdelávací systém Tomáša Baťu nebol vytvorený len pre tých, ktorí nemali základné vzdelanie, neplnil len funkciu všeobecných vedomostí. Systém vzdelávania Tomáša Baťu bol vytvorený za účelom neustáleho sa zlepšovania vo výrobe a používaných technológiách a jediným nástrojom bol človek.

Z tej doby je známy výrok Tomáša Baťu

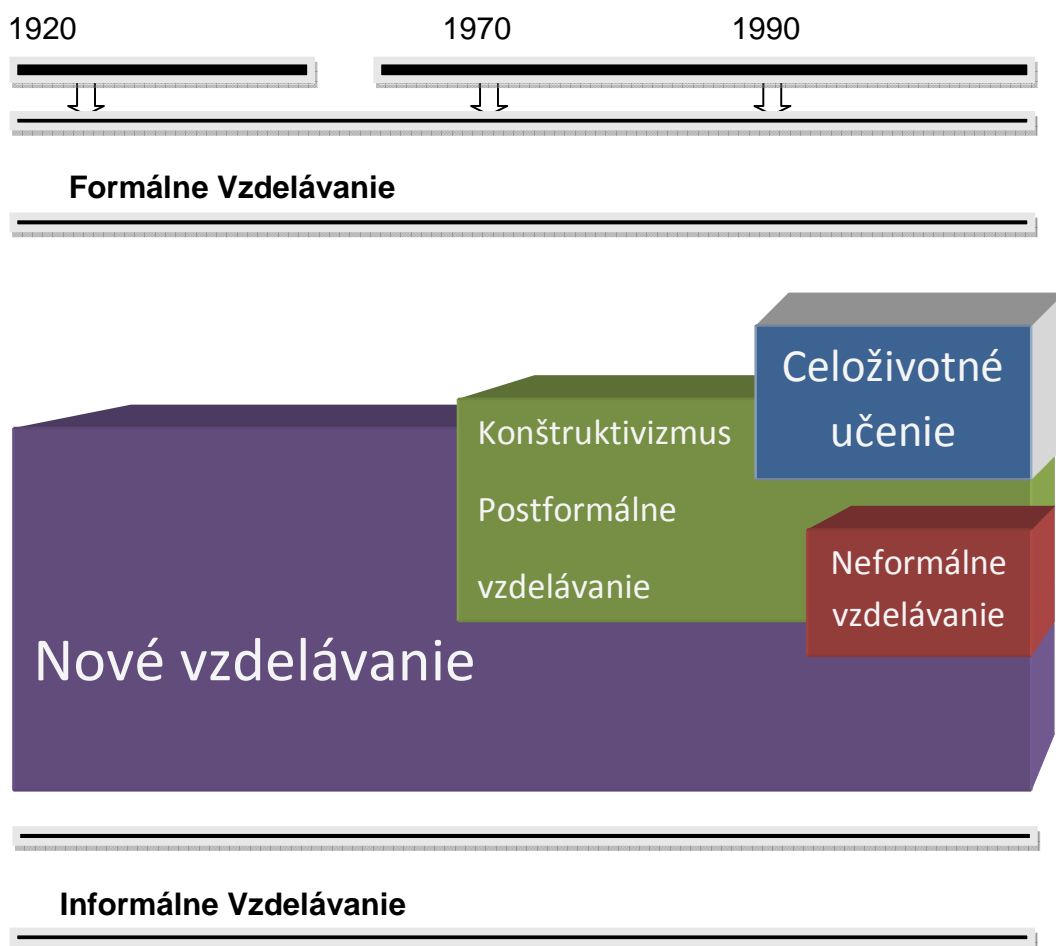
“Vybuduj ľudí a oni Ti vybudujú firmu”

Tomáš Baťa

Podľa Mazouch a Fischer (2011) **neformálne vzdelávanie** je častejšou formou ďalšieho vzdelávania. Spočíva v organizovanom získavaní vedomosti a skúsenosti za účasti učiteľa, lektora, mentora a pod., ktoré však nekončí zakončením určitého stupňa vzdelania. Patria sem napr. rôzne kurzy, uskutočňované vo voľnom čase vzdelávaných.

¹¹ **Baťa** – firma na výrobu obuvi, najväčšia firma v československu pred 2.sv vojnou. Jej zakladateľom bol Tomáš Baťa (03.04.1876 Zlín – 12.06.1932 Otrokovice), jeho myšlienky a vízie v podnikaní sa prednášajú dodnes po celom svete, ako príklad TOP managmentu zahynul tragicky pri leteckom nešťastí.

V nadväznosti na exkurz do teoretických a historických východísk neformálneho vzdelávania chceme predstaviť rodostrom neformálneho vzdelávania, ktorý prináša jednoduché a zrozumiteľné zasadenie do kontextu a histórie vzdelávania.



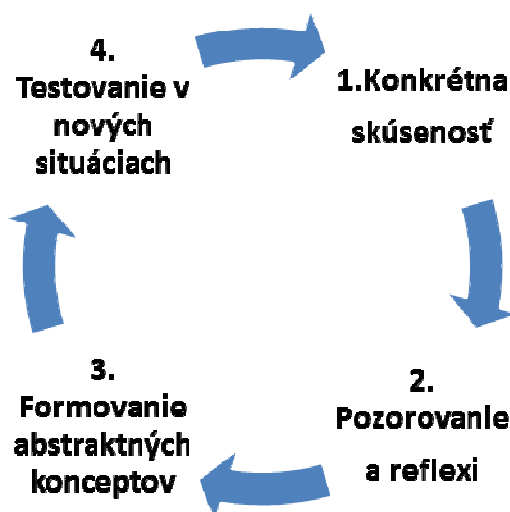
OBRÁZOK 5 RODOSTROM NEFORMÁLNEHO VZDELÁVANIA PODĽA SIURALU

Grafické znázornenie obrázku č. 5 vytvoril **Siurala**¹². Siurala charakterizuje formálne vzdelávanie ako také, ktoré prebieha v klasickom školskom

¹² **Lasse Siurala, Ph.D** - narodený (29.08.1946) Riaditeľ odboru mládeže v Helsinkách vo Fínsku. Docent na Helsinki School of Economics and Business Administration, Ústav marketingu. Vo Fínsku mu vydali niekoľko publikácií o vzdelávaní a výchove

systeme. Informálne vzdelávanie je nadobúdanie vedomostí, skúseností a postojov v každodennej komunikácii s inými ľuďmi. Pod pojmom nové vzdelávanie rozumie **alternatívne spôsoby vzdelávania**. Ich východiskom bolo vlastné vnímanie dieťaťa, učenie sa ako proces, dôležitosť prepojenia s praxou, učenie sa sociálnym zručnostiam a sociálna emancipácia.“

Kolb¹³ obohatil prax **neformálneho vzdelávania** o „objavenie procesov, ktoré sú spojené s prisúdením zmyslu konkrétnej skúsenosti a rozličných štýlov učenia, ktoré môžu byť aplikované. (viď obr.č.6)



OBRÁZOK 6 KOLBOV CYKLUS UČENIA SA

Sám Kolb o učení hovorí, že „je procesom, v ktorom sa vedomosti tvoria cez transformáciu skúsenosti.“ Na základe teórie učenia sa skúsenosťou vytvoril kruhový model zážitkového učenia sa, ktorý obsahuje štyri štádia. Dostupné(http://www.iuventa.sk/files/documents/7_vyskummladeze/prieskumy/publikacia_fudaly_lenco.pdf)

¹³ **David A. Kolb** (nar. 1939) je americký vzdelávací teoretik, ktorého záujmy a publikácie sa zameriavali hlavne na skúsenosti v oblasti vzdelávania.

Neoddeliteľnou súčasťou nášho života je **informálne učenie**, ktoré neustále ovplyvňuje naše myslenie, spôsob života a rozhodovanie. Informálne učenie prebieha neinštitucionálne, teda v bez lektorov, učiteľov a mentorov. **Informálnym učením** rozumieme učenie vychádzajúce z každodenných aktivít jednotlivca spojených s prácou, rodinou alebo voľným časom. Nie je štruktúrované a obyčajne nevedie k získaniu osvedčenia.

Informálne učenie najčastejšie nebýva zámerné, skôr je príležitostné. V oficiálnom preklade Memoranda o celoživotnom vzdelávaní sa, je pojem **informal education** preložený ako **neinštitucionálne vzdelávanie** sa a následne je definovaný ako „prirodzená súčasť každodenného života. Na rozdiel od formálneho a neformálneho vzdelávania sa nemusí byť zámerné. Dokonca si ho vzdelávajúci sa ani nemusia uvedomovať a nemusia ani rozpoznať, ako prispieva k ich vedomostiam a zručnostiam.“

Dostupné(http://www.iuventa.sk/files/documents/7_vyskummladeze/prieskumy/publikacia_fudaly_lenco.pdf)

1.4.Vznik a vývoj pojmu andragogika

Vzdelávanie dospelých vnímame ako celok logicky navzájom pospájaných hypotéz, ktoré by mali vysvetľovať a predpovedať správanie sa jednotlivých fenoménov. Vzdelávaním dospelých sa zaoberá veda Andragogika.

Andragogika je pedagogika dospelých - aplikovaná veda o výchove a vzdelávaní dospelých. Andragogika je veda o výchove dospelých, o vzdelávaní dospelých a o starostlivosti o dospelých, ktorá pri tomto

processe rešpektuje zvláštnosti dospeljej populácie a zaoberá sa pri tom **socializáciou**¹⁴, **personalizáciou**¹⁵ a **enkulturáciou**¹⁶.

Podľa Pruchu 2009, „*Andragogika je teória vzdelávania dospelých, ktorá sa vyvíja ako samostatný vedný odbor vedľa klasickej školskej pedagogiky*“ Pri vzdelávaní dospelých sa stretávame taktiež, ako pri vzdelávaní detí s istými špecifikami príznačnými pre túto problematiku. Musíme brať do úvahy predošlé vzdelanie človeka. Jeho pracovné postavenie, motiváciu, a samozrejme časovú vyťaženosť. Vo vzdelávaní dospelých sa odlišujú aj metódy použité pri vzdelávaní.

Podľa Beneša (2008) andragogika je

- a) vedný odbor v systéme vied o výchove a vyučovaní, zameraný na všetky aspekty vzdelávania a učenia sa dospelých.
- b) Študijný odbor v programe pedagogických vied, slúžiaci príprave budúcich odborníkov v oblasti vzdelávania dospelých

Beneš vo svojej publikácii (2008, str. 11) dodáva, že pojem andragogika je obdobná kreácia ako pojem pedagogika, akurát historicky mladšieho pôvodu. Termín výchova a vzdelávanie dospelých (adult education) bol po prvý krát použitý v publikácii **Thomasa Pola: History and Origins and**

¹⁴ **Socializácia** - je postupné začleňovanie jednotlivca do spoločnosti prostredníctvom napodobňovania a identifikácie. Socializácia je výsledkom sociálneho učenia. (Prucha 2009, str. 267)

¹⁵ **Personalizácia** - Pod pojmom personalizácia rozumieme proces, ktorým sa jedinec rozvíja na skutočnú plnohodnotnú osobnosť. Tento proces vyžaduje aktívnu pozíciu jednotlivca vo vzťahu k sebe samému. Ten si na základe reálneho sebapoznania a seba hodnotenia plánuje a projektuje vlastné úlohy a aktivity.

¹⁶ **Enkultúrácia** - je proces, prostredníctvom ktorého si človek osvojuje počas svojho života kultúru danej spoločnosti, formuje sa ako sociálna bytosť, teda začleňuje sa do spoločnosti. (Prucha 2009, str.69)

Progress of Adult Schools. V súčasnej literatúre sa používa pojem ďalšie vzdelávanie. V minulosti sa používali pre vzdelávanie rôzne názvy ako napr. osveta. Pojem **andragogika** (gr. Anér- muž, gen. Andros; ago – vediem) po prvýkrát použil nemecký učiteľ **Alexander Kapp** v r. 1833 vo svojom diele “Platónovo učenie o výchove” Niektoré pojmy sú zaužívané od nepamäti a používajú sa aj v dnešnej dobe.

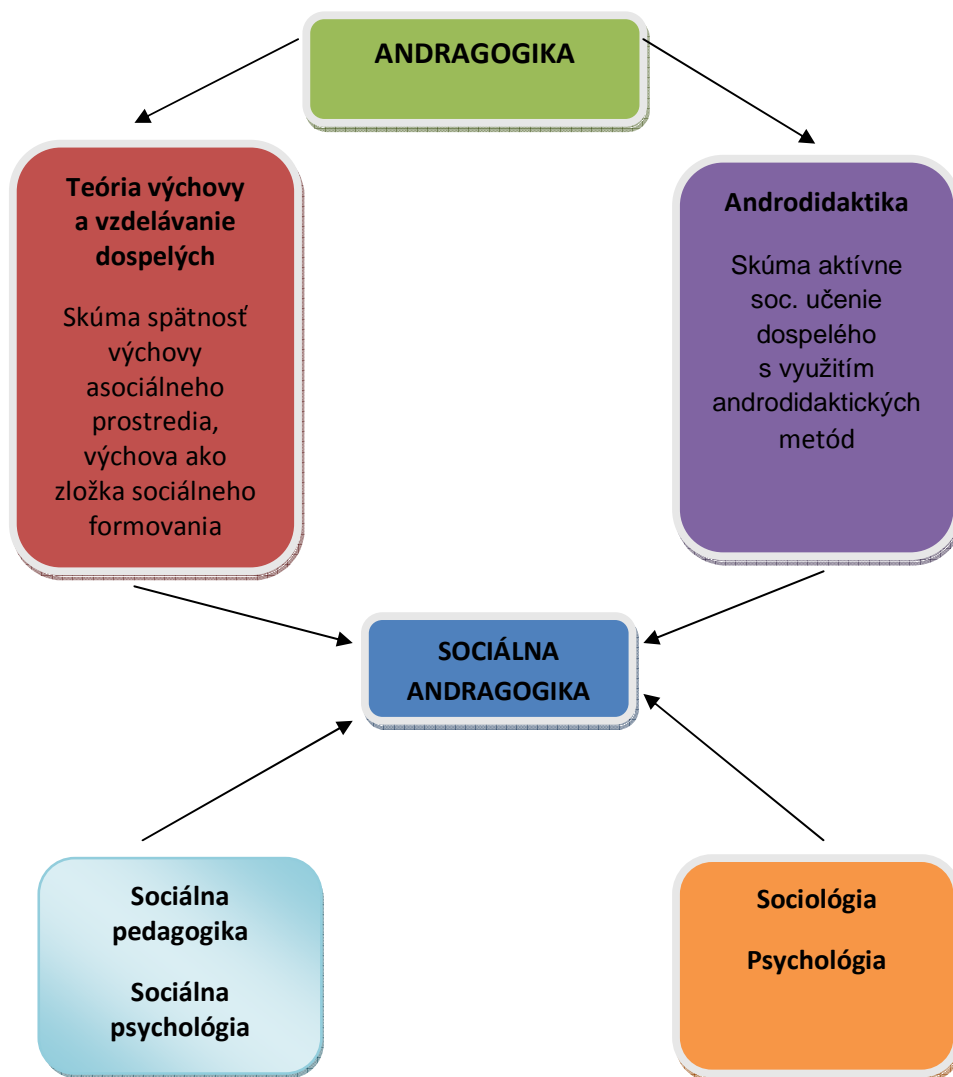
Členenie andragogiky:

1. teoretické disciplíny

- história výchovy a vzdelávania dospelých a andragogického myslenia
- teória vzdelávania dospelých resp. androdidaktika
- teória výchovy dospelých
- komparatívna andragogika

2. aplikované disciplíny

- profesijná andragogika - skúma zákonitosti vzdelávania dospelých
- sociálna andragogika - zaoberá sa skúmaním vzťahy medzi sociálnym prostredím a výchovou dospelého človeka
- kultúrno-osvetová andragogika



OBRÁZOK 7 TRIEDENIE ANDRAGOGIKY

Zdroj(Palán, str. 58, 2008)

Pozrime sa na krátky prehľad dôležitých pojmov, ktoré sa vyskytujú vo vzdelávaní dospelých. Takto ich pomenúva Ministerstvo školstva Slovenskej republiky v dokumente "Implementácia národného kvalifikačného rámca". Nasledujúce pojmy sa využívajú v Slovenskej a českej republike patria sem najmä:

Vedomosť je výsledok osvojenia si informácií prostredníctvom učenia. Vedomosti sú súborom faktov, zásad, teórií a postupov, ktoré sa vzťahujú

na oblasť práce a štúdia. V kontexte Európskeho kvalifikačného rámca sa vedomosti opisujú ako teoretické a/alebo faktické.

Zručnosť je spôsobilosť uplatňovať a využívať vedomosti na splnenie úloh a riešenie problémov. V kontexte Európskeho kvalifikačného rámca sú zručnosti opísané ako kognitívne (vrátane využívania logického, intuitívneho a kreatívneho myslenia) alebo praktické (vyžadujúce manuálnu zručnosť a používanie metód, materiálov, prostriedkov a nástrojov).

Kompetencia je preukázaná schopnosť využívať vedomosti, zručnosti, postoje, hodnotovú orientáciu a iné spôsobilosti na predvedenie a vykonávanie funkcií podľa daných štandardov. Tieto sa zvyčajne uskutočňujú v práci, počas štúdia, v osobnom a odbornom rozvoji jedinca a pri jeho aktívnom zapojení sa do spoločnosti. Tiež napomáhajú v jeho budúcom uplatnení v pracovnom a mimopracovnom živote, ale aj v procese ďalšieho vzdelávania.

Dostupné(http://www.minedu.sk/data/USERDATA/EUZAL/VaOP2010/implementacia_EKR.pdf)

Učenie - Proces, ale aj výsledok orientovaný na získanie a rozširovanie vedomostí, zručností, postojov, mení, formuje sa tak osobnosť človeka.

Učenie sa - Aktivita jednotlivca zameraná na získanie a rozširovanie vedomostí, zručností a postojov.

Vzdelávanie - Proces cieľavedomého poskytovania a aktívneho vytvárania a osvojovania sústavy odborných vedomostí, praktických zručností, skúseností, morálnych čŕt a záujmov.

Vyučovanie - Je to sústavná, cieľavedomá a plánovitá činnosť učiteľa, ktorou vyvoláva, usmerňuje a realizuje učenie sa žiaka, študenta.

Výcvik - Vzdelávací proces, ktorý je zameraný predovšetkým na osvojenie praktických schopností, motorických zručností, návykov a postojov potrebných pre výkon určitej pracovnej činnosti.

Edukácia - „vzdelávanie a výchova, výcvik dospelých, systematicky organizovaný rozvoj vedomostí, schopností, hodnotových postojov, záujmov, potrieb, aspirácií a iných osobných vlastností potrebných na plnohodnotný sociálny život v práci a mimopracovných aktivitách občana, rodiča, účastníka sociálnokultúrnych a iných životných aktivít a na mnohostranný osobný seba rozvoj. (Prucha 2009, str.63)

Vyššie uvedené pojmy sme si museli vysvetliť, už aj z dôvodu, že andragogika nemá ustálený a rovnako používaný názov. V dnešnej dobe sa stretávame s rôznymi pomenúvaniami na pojem vzdelávanie dospelých, ďalšie vzdelávanie, kompetencie vo vzdelávaní. Je to hlavne preto, lebo andragogika je mladá veda a neustále sa vyvíja, ale základom je vedomie, že výchova je prípravou na život emancipovaného a rozumného jedinca, so silným zreteľom na jeho socializáciu, enkulturáciu, personalizáciu.

2. VZDELÁVACIA POLITIKA, FINANCOVANIE VZDELÁVANIA NA SLOVENSKU A V EÚ

Hnacím motorom ľudstva je človek. Jeho schopnosť napredovať je daná motívom, ktorý ho ženie k poznaniu nového. Ako nástroj využíva schopnosť učiť sa, poznávať a zapamätať si poznané. Ak by človek nevyužíval tieto schopnosti, život na zemi by nepoznal výdobytky modernej doby. A z toho vychádza aj štát, nadnárodné organizácie podporujúce vzdelávanie, regionálne inštitúcie, inak povedané každý komu záleží na vzdelanej spoločnosti. Pretože vzdelaná spoločnosť prináša lepšiu životnú úroveň každého z nás. Tieto skutočnosti viedli aj k vzniku pojmu vzdelávacia politika. **Vzdelávacia politika** je mladá, ale veľmi obsiahla disciplína. Čerpá z množstva vedných disciplín (ekonómia vzdelávania, sociológia vzdelávania, pedagogika, politológia, verejná správa a verejná politika), takže literatúra na túto tému je veľmi rozdielna. vzdelávaciú politiku štátu chápeme ako“ . . . princípy, priority a metódy rozhodovania o vzdelávacích inštitúciách. Toto rozhodovanie zahŕňa strategické ciele rozvoja vzdelávania, legislatívny rámec vzdelávacích inštitúcií, spôsob financovania, stanovenie cieľov a obsah výchovy, ovplyvňovanie podmienok činností vzdelávacích zariadení a spôsob kontroly. (Potuček, str. 278, 2005) Typickým príkladom rozvíjania vzdelávacej politiky na **nadnárodnej úrovni** je Európska únia. Tá síce nemá právo zasahovať priamo do národnej vzdelávacej politiky, avšak stále viac ju ovplyvňuje. Najvýznamnejšími aktivitami EU v oblasti vzdelávacej politiky je tvorba spoločných strategických dokumentov, ktoré predkladá členským štátom vo forme doporučenia, smerníc, a inštitúcie týkajúce sa vzájomného uznávania dosiahnutej úrovne kvalifikácie, programy k podpore mobility a študentských výmen.

2.1. Financovanie formálneho vzdelávania na Slovensku

Súčasný vedecký pokrok sa vyznačuje tým, že nové poznatky sa každých 8-10 rokov zdvojnásobujú. Táto skutočnosť sa nevyhnutne musí odraziť v obnovovaní, inovácií, modernizácií učiva, a to v každom vyučovacom predmete, teda aj v predmetoch, ktoré poskytujú vo formálnom aj neformálnom vzdelávacom systéme. (Ihnátková, str.132, 1979)

Častou komplikáciou zriaďovateľských organizácií formálneho vzdelávania, teda v našom prípade ide o rezort školstva s poverením štátu je pri samostatnom výučbovom procese, neaktualizácia informácií, ktorá je spôsobená rýchlou informatizáciou spoločnosti. Produkčný a vývinový systém technológií a prísun informácií je rýchlejší, ako schopnosť aktualizácie pri vzdelávaní.

Uvedme ako príklad niektoré segmenty odvetí, kde sledovať aktuálny vývoj a stíhať poňať nové poznatky je takmer nemožné, patrí tam technický priemysel, výpočtová technika, softwarové technológie. Jedným z bodov národného programu **Milénium**¹⁷ je aj obsahová zmena vzdelávania, kde sa uvádza, potreba uskutočniť komplexnú kurikulárnu transformáciu, vypracovať nové osnovy, učebnice a študijné materiály s moderným obsahom rešpektujúcu okrem iného i európsku dimenziu vo vzdelávaní.

Ak sa pozrieme na to, ako sa darí napĺňať obsahovú stránku vyššie uvedeného bodu z národného programu Milénium, tak môžeme vychádzať z toho, že na Slovensku nie problémom to, že ministerstvo školstva nestíha

¹⁷ **Milénium** - dlhodobá koncepcia rozvoja výchovy a vzdelávania...tak, aby sa stala základom rozvoja školstva na najbližších 15-20 rokov bez ohľadu na striedanie vlád. V nadväznosti na koncepciu pripraví nový školský zákon (zákon o výchove a vzdelávaní)."

Dostupné (cps.fns.uniba.sk/dokumenty/MILENIUM.pdf)

aktualizovať učebnice z dôsledku rýchleho prísunu stále nových informácií, ale z nedostatočnej prípravy plniť obsahovú stránku národného programu Milénium. Uvedme príklad problém s knihami pre základné školy, kde učitelia dejepisu, nemajú knihy, lebo ich štát nedostatočne zabezpečil.

Slovensko nie je rozvojová krajina, Slovensko nie na pokraji krachu, ako Grécko, Slovensko nemá najväčší deficit financií v rozpočte z krajín Európy. Slovensko patrí do Európy, do spolkov ako je **NATO**¹⁸ a **OSN**¹⁹, Slovensko nie je na chvoste v rozpočtovom rebríčku na financovanie školstva v Európe. Tak sa pýtame prečo, nie je zabezpečená primárna potreba, akou sú didaktické pomôcky pre výchovu deti a mládeže? Vzdelaná mládež je naša budúcnosť, ak neurobíme všetko preto, aby primárne školstvo, fungovalo tak ako je minimálne štandardom v európskych krajinách nikdy sa nedočkáme lepšieho zajtrajška.

Motto:

„Pokladom každého z nás, a tým aj národa a jeho budúcnosti sú deti.“

V oblasti školstva boli súčasťou celoživotného vzdelávania sa riešené v niekoľkých koncepčných materiáloch Ministerstva školstva Slovenskej republiky. Veľmi dôležitým bol Národný program výchovy a vzdelávania v Slovenskej republike na najbližších 15 – 20 rokov. Milénium, v ktorom bol

¹⁸ **NATO** - je medzivládna organizácia združených krajín s úlohou chrániť slobodu a bezpečnosť svojich členov politickými a vojenskými prostriedkami. Je založená na spoločných hodnotách demokracie a ľudských práv, pričom si členské štáty zachovávajú plnú suverenitu a nezávislosť. Podľa (Duignan, 2000)

¹⁹ **OSN** - Organizácia Spojených národov je medzinárodná organizácia združujúca väčšinu štátov na Zemi, ktoré sa zaviazali spolupracovať pri podpore zásad a cieľov vytýčených v jej Charte.

predložený cieľový stav výchovy a vzdelávania, základné piliere a stratégia reformných zmien v oblasti vzdelávania. Návrh koncepcie rozvoja vysokého školstva na Slovensku pre 21. storočie (schválený vládou v roku 2000) obsahoval stav slovenského vysokého školstva, stanovil ciele a cesty, ako ich dosiahnuť. Koncepcia ďalšieho vzdelávania v Slovenskej republike obsahovala charakteristiku súčasného stavu ďalšieho vzdelávania a základné predpoklady jeho rozvoja do roku 2010. (MŠ SR, projekt Milénium, 2002)

Vláda Slovenskej republiky v rokoch 2000 až 2004, urobila niekoľko krokov na zlepšenie fungovania celoživotného vzdelávania na Slovensku. Jedným z nich je aj koncepcia celoživotného vzdelávania v SR schválená uznesením vlády SR z 25. februára 2004, definuje strategické ciele rozvoja celoživotného vzdelávania, medzi ktoré patrí aj zabezpečenie prístupu ku kvalitným informáciám a radám o možnostiach vzdelávania pre každého a počas celého života. Úvahou o možných dôvodov prečo rezort školstva sa trápi so základnými atribútmi pre bezproblémový chod vzdelávania a pri napĺňaní vládnych uznesení je jeho dlhodobé podfinancovanie na Slovensku. Rozpočet na rok 2011 je o 25 mil. eur nižší, ako rozpočet schválený v roku 2010. Celková suma podľa čoho by bolo treba investovať do rozvoja školstva je cca o 25% vyššia v pomere s rozpočtom, ktorý sme uviedli vyššie. Tieto odhady sa zakladajú na tvrdeniach odborníkov, ktorí pracujú v rezorte školstva. Uvedme príklad z rozpočtu v roku 2011. Ministerstvo školstva odobralo na rozvoj športu a kultúry oproti roku 2010 takmer 70% z ich rozpočtu. Nás samozrejme zaujíma kolónka Vzdelávanie - iné formy. Z rozpočtu na tento segment by sa mali financovať príspevkové organizácie ministerstva školstva v oblasti ďalšieho vzdelávania a z tejto čiastky by mali byť vyhradené financie aj na rozvoj a podporu ďalšieho vzdelávania v SR.

Pozrime sa na rozpočet **Ministerstva školstva na rok 2011. Celková suma 2 323 mil. eur z toho tvoria:**

- Základné vzdelávanie 676 mil.
- Stredoškolské vzdelávanie 480 mil.
- Vysokoškolské vzdelávanie 400 mil.
- Základný výskum 356 mil.
- Vzdelávanie - iné formy 179 mil.
- Služby v školstve 134 mil.
- Šport a kultúra 26 mil.

Dostupne (http://cenastatu.sme.sk/images/vvv/vvv_full_2011.jpg)

Financovanie základných a stredných škôl je postavené na normatívnom princípe, školy sú financované podľa počtu žiakov a personálnej a ekonomickej náročnosti výchovno-vzdelávacieho procesu v zmysle **zákona č. 597/2003 Z.z.** o financovaní základných škôl, stredných škôl a školských zariadení v znení neskorších predpisov a **nariadenia vlády SR č. 630/2008 Z. z.**, ktorým sa ustanovujú podrobnosti rozpisu finančných prostriedkov zo štátneho rozpočtu pre školy a školské zariadenia v znení neskorších predpisov.

Dostupne (www.minedu.sk/index.php?lang=sk&rootId=827)

Tento štýl financovania škôl spôsobil väčší boj o študentov na úkor kvality poskytovaného štúdia. Na názor financovania základných a stredných škôl sme sa opýtali kompetentných, ktorých sa to bytostne dotýka. A to riaditeľov základných a stredných škôl. Položili sme im jednoduchú otázku.

Ste spokojný s financovaním školstva na Slovensku?

Nie, nie som, určite nie je jednoduché nastaviť system financovania škôl, ale práve preto sa máme inšpirovať od krajín kde financovanie školstva funguje. Normatívne financovanie robí zo škôl podnikateľské subjekty, ktoré sa snažia za každú cenu získať študenta. Štát sa tak zbavil zodpovednosti za študentov, ktorí sú chápaní ako tovar, za ktorých škola dostane peniaze. Tento spôsob financovania sa musí zmeniť inak kvalita získaných informácií z poskytovaného vzdelávania na školách bude klesať. Je to spôsobené tým, že nároky na študentov sa kladú menšie oveľa menšie, ako pred niekoľkými rokmi. Na gymnáziách už nájdete aj trojkárov, kde v minulosti to bola výsostne škola najlepších. Samozrejme to nie je otázka jedného roka, či dvoch, ale postupom času sa to ukáže. A odvrátiť to bude trvať niekoľko generácií.

Riaditeľ základnej školy v Snine

Ste spokojný s financovaním školstva na Slovensku?

Financovanie stredných a základných škôl, by sme mohli označiť, ako naháňanie sa za potencionálnym študentom a bojom o jeho priazeň. Škola, ktorá v súboji vyhrá bude lepšie financovaná. Tento system spôsobil, že zo škôl sa stali konkurenti a každá s predbieha, akú výhodu ponúkne študentovi, aby si práve vybral tú ktorú školu. V počiatkovej myšlienke vidím pozitíva, škola bude musieť neustále zlepšovať program výučby, ponúknuť študentom učiteľov s lepšou kvalifikáciou a pod. Čo je samozrejme dobré, aby škola nestagnovala a mala ochotu sa zlepšovať v každom smere, aby zaujala študentov. No na druhej strane prax ukázala, že školy jednak sa snažia zlepšovať, ale veľakrát na úkor kvality. Učitelia nemôžu nedostatočného žiaka nechať prepadnúť, lebo im to prikázal riaditeľ. Z jednoduchého dôvodu, škola sa bojí, že ak by študenta nechala prepadnúť ten by sa mohol rozhodnúť, že prestúpi na inú školu a škola tak nedostane zaň normatív. Druhým veľkým problémom je, že tento system financovania, by mohol perfektne fungovať, ak by bolo dostatok študentov a lavice by boli plné. Ak pred desiatimi rokmi bol priemer 28 žiakov na triedu, teraz to je len 23. Menší počet žiakov v kombinácií s normatívnym financovaním na každého žiaka v malých triedach je takmer likvidačný. Veľa škôl má problém

udržať prevádzku školy bez prepúšťania vysoko vzdelaných učiteľov, pretože im tiež náleží podľa zákona aj vyššia odmena. Normatív pre školu je určený aj podľa stupňa kvalifikácie učiteľov. V malých mestách, je niekedy problém nájsť dostatočne kvalifikovaného učiteľa. Z tohto dôvodu majú niektorí učitelia aj viac úväzkov na rôznych školách. Čo podľa môjho názoru nie je dobré, pretože u toho učiteľa sa nevytvára emočný vzťah ku škole. Základom pri výchove a vzdelávaní je dôležitá pohoda vyučujúceho, ktorý musí mať priestor na vytvorenie vzťahu študent-učiteľ. Čo sa veľakrát len počas hodín so študentmi nedá. Ide o celodenné pôsobenie na škole, ktoré by malo byť nie len pedagogickým prínosom pre školu, ale aj hodnotovou ktorú učiteľ vytvára svojim pôsobením v nej. Je veľmi zaujímavé sledovať, aké dopady má nie úplne najlepšie nastavené financovanie škôl na priebeh výučby. Spomeniem asi to najdôležitejšie. Do škôl sa zaviedla tzv. školská demokracia, študenti si píšú sami ospravedlnenky a nie je žiadna možnosť zo strany školy potrestať ich, maximálne napomenúť. Študenti sa často krát správajú tak, aby si všetko uľahčili, nosia do škôl alkohol, malé zbrane. Ak by ich chcel učiteľ potrestať vyhodením, oni dobre vedia, že prídeme o normatív. V školách sa už nevytvárajú hodnoty, ako niekedy a študenti nie sú ani k tomu vedení. Najväčšiu ujmu v konečnom dôsledku má aj tak štát, lebo vytvára zákony bez akéhokoľvek zreteľa na dopad v spoločnosti.

Riaditeľka strednej odbornej školy v Humennom

Napriek nie veľmi pozitívnym vyjadreniam riaditeľov na systém pridelovania financií školám, môžeme tvrdiť, že väčšina európskych krajín využíva normatívny systém financovania škôl. Česká republika tento systém používa od roku 1991.

Podľa Potučka (2005) množstvo pridelených prostriedkov danej škole sa vypočítava podľa vzorca, ktorý je založený na výkone školy, a ten je väčšinou „meraný“ podľa počtu žiakov. Najčastejším spôsobom financovania je teda financovanie „na žiaka“. Výhodou tohto systému je prehľadnosť a relatívna spravodlivosť. Nevýhodami však sú „plošnosť“

a dôraz na kvantitu miesto na kvalitu. Preto sa čím ďalej tým viac presadzuje prechod od mechanizmov na základe vstupu (napr. počet prijatých žiakov) systému založeným na výstupoch (napr. na počtoch absolventov, prípadne absolventov, ktorí sa uplatnili na trhu práce).

V závere tejto kapitoly si pozrime ešte základne funkcie ministerstva školstva, ktoré použil Kalous a vo svojom vydaní ich opisuje Potouček 2005

TABUĽKA 1 HLAVNÁ FUNKCIA MINISTERSTVA ŠKOLSTVA V DEMOKRATICKEJ SPOLOČNOSTI

Vytváranie koncepcie a stratégie	<ul style="list-style-type: none"> - Dlhodobá koncepcia a vízia; - Strategické plánovanie; - Riadenie a uskutočňovanie zmien a inovácií.
Politické pôsobenie	<ul style="list-style-type: none"> - Vytváranie mechanizmov umožňujúcich participáciu sociálnych partnerov a vyvažovanie záujmov; - Podporovanie verejnej diskusie a kritiky;
Financovanie, riadenie a legislatíva	<ul style="list-style-type: none"> - Štátny rozpočet - Efektívne, spravodlivý a motivujúci mechanizmus rozdeľovania finančných prostriedkov; - Legislatíva; - Selektívna intervencia v kritických situáciách;
Zaisťovanie kvality	<ul style="list-style-type: none"> - Monitorovanie, hodnotenie a informačná spätná väzba; - Štandardy, akreditácie, centrálné skúšky, povinná časť osnov; - Školská inšpekcia; - Učitelia (získavanie, zvyšovanie a zmena kvalifikácií)

Zdroj: (Potouček str.282, 2005)

2.2. Financovanie neformálneho vzdelávania na Slovensku s podporou EÚ

Význam vzdelania pre zdravý hospodársky život a prosperitu a pre kultúrny rozvoj každého civilizovaného štátu bol a je značný a naďalej bude sústavné siliť. Vzdelaním človek získava schopností k výkonu profesie, dispozície pre ďalšie vzdelávanie, sebavzdelania a absorbovania nových vedeckých a odborných poznatkov. Pohotovejšie mu umožňuje získať i praktické skúsenosti a efektívne ich využívať. Vzdelanie vytvára predpoklady pre vyššiu adaptabilitu pracovníkov, a zvyšuje tým ich mobilitu. (Krebs, str. 416, 2007)

Vzdelávanie dospelých má veľký význam pre Európu, ale aj iné krajiny sveta, lebo je dokázané, že čím je vzdelanejšia spoločnosť, tým sú lepšie ekonomické a sociálne podmienky na život v danej krajine.

Motto:

Tým slobodnejšia spoločnosť, čím vzdelanejší sú jej členovia.

Sokrates

Podľa vyššie uvedeného motto, je vidieť, že už aj Sokrates niekoľko stáročí pred našim letopočtom bol podobného názoru.

Hlavnou činnosťou **vzdelávacej politiky**, by mal byť súhrn konkrétnych činností a opatrení, ktorým hlavne štát, ale i ďalšie subjekty usilujú o optimálne naplnenie úloh, ktoré vyplývajú z postavenia vzdelania v spoločnosti. Vzdelávaciu politiku máme na mysli zásadne legislatívne opatrenia týkajúce sa vzdelávacieho systému spoločnosti a spôsob jeho financovania. Samozrejme nie všetky aktivity sú financované štátom, alebo inými organizáciami. Ide najmä o kvalifikačné, alebo rekvalifikačné kurzy,

ktoré si nevyžaduje firma v ktorej pracujeme, ale vlastná potreba, či už je to zo záujmovej činnosti, alebo za účelom získania lepšej práce.

Faktorom ovplyvňujúcim rozhodnutie ľudí vzdelávať sa i v dobe, keď už pracujú a majú radu ďalších povinností, predstavuje **ponuka vzdelávacích aktivít** v ich okolí. Ponuka vzdelávacích kurzov by mala byť rozmanitá a reagovať na potreby potenciálnych záujemcov. Obsahy kurzov by mali byť v súlade s požiadavkami klientov. Pri výbere z ponuky hrá dôležitú úlohu miestna a časová dostupnosť kurzov. Ľudia, ktorí celý deň pracujú nebudú zrejme ochotní dochádzať do vzdialenejších miest za vzdelaním. I časový rozvrh kurzov je treba zostaviť s ohľadom na to, že väčšina klientov je pracujúcich a zvoliť taký čas výuky ktorý by im mohol najviac vyhovovať.

Vplyv na rozhodnutie záujemcov o štúdium daného kurzu ma bezpochyby **finančná stránka**. Neprimerane vysoké náklady spojené so štúdiom môžu veľa záujemcov o štúdium odradiť. Naopak príspevok poskytovaný zamestnávateľom na vzdelanie jeho zamestnancov môže viesť k vyššiemu záujmu o ponúkané kurzy. (Krebs, str. 425-426, 2007)

Vstupom Slovenskej republiky do Európskej únie sa rozšírili aj možnosti financovania ďalšieho vzdelávania na Slovensku. To spôsobilo aj nárast vzdelávacích inštitúcií na Slovensku. Program rozvoja a zamestnanosti (2007 – 2013) Európskej únie veľmi výrazne pomohol k rozvoju ďalšieho vzdelávania na Slovensku. Pozrime sa na podiel výdajov jednotlivých krajín na vzdelávanie z pohľadu **HDP²⁰**.

²⁰ **HDP - Hrubý domáci produkt** je hodnota všetkých konečných výrobkov a služieb v danej krajine za určené obdobie, spravidla za rok. HDP zahŕňa príjmy zarobené na území danej krajiny, pričom nie je podstatné, kto vlastní výrobné prostriedky.

TABUĽKA 2 PODIEL VÝDAJOV NA VZDELÁVACIE INŠTITÚCIE NA HDP V ROKU 2003

Podiel výdajov na vzdelávacie inštitúcie na HDP (v %) podľa zdroja prostriedku v roku 2003			
Štát	Výdaje Celkom	Verejné Výdaje	Súkromné výdaje
Dánsko	7	6.7	0.3
Francúzsko	6.3	5.8	0.5
Taliansko	5.1	4.6	0.4
Nemecko	5.3	4.4	0.9
Rakúsko	5.5	5.2	0.3
Maďarsko	6.1	5.5	0.6
Česká republika	4.7	4.3	0.4
OECD	5.9	5.2	0.7

Zdroj: Education at a Glance, OECD Indicators, 2006 Edition.

O podporu vzdelávania a jeho financovanie v Európe a starajú nasledujúce fondy, ktoré majú presne určený cieľ podpory financovania. Každý z týchto fondov má svoju funkciu, ktorou napĺňa poslanie vzdelávacej politiky.

Európsky fond regionálneho rozvoja je hlavným štrukturálnym fondom, ktorého prostredníctvom sa poskytuje pomoc zaostávajúcim regiónom EU (regióny s HDP nižším ako 75% priemeru EÚ), je Európsky fond regionálneho rozvoja (European Regional Development Fund – ERDF), ktorý je určený na podporu financovania infraštruktúry, tvorby pracovných príležitostí, na miestne rozvojové projekty a pomoc malým a stredným podnikom.

Európsky sociálny fond je ďalším štrukturálnym fondom je Európsky sociálny fond (European Social Fund – ESF),z ktorého možno čerpať podporu na rozvoj ľudských zdrojov, predovšetkým na iniciatívy súvisiace so vzdelaním a s výchovou.

Európsky usmerňovací a záručný fond má významnú úlohu v systéme štrukturálnych fondov má Európsky poľnohospodársky usmerňovací

a záručný fond (European Agricultural Guidance and Guarantee Fund – EAGGF), ktorého usmerňovacia sekcia podporuje rozvoj vidieka a farmárov najmä v zaostávajúcich regiónoch. Záručná sekcia podporuje rozvoj vidieka v rámci spoločnej poľnohospodárskej politiky.

Kohézny Fond k spomínaným štyrom štrukturálnym fondom je potrebné v užšom zmysle priradiť aj Kohézny Fond (Cohesion Fund – CF), ktorý slúži na zmierňovanie ekonomických rozdielov medzi jednotlivými členskými štátmi a je určený pre Írsko, Španielsko, Portugalsko a Grécko, kde HDP na jedného obyvateľa predstavoval v čase vznik tohto fondu menej ako 90% priemeru EÚ. Možno z neho získať prostriedky na veľké projekty nad 10 mil. eur v oblasti infraštruktúry a infraštruktúry podporujúcej kvalitu životného prostredia. Kritériami rozdeľovania prostriedkov z fondu sú tri faktory: počet obyvateľstva, HDP na jedného obyvateľa a rozloha danej krajiny. Pri Kohéznom fonde je miera financovania EÚ závislá od vnútorných charakteristík projektu, ale zvyčajne je vyššia ako 50% nákladov musí byť zabezpečených z verejných alebo súkromných zdrojov SR.

2.3. Zákon o verejnom obstarávaní Z.z. 25/2006

Zákon o verejnom obstarávaní nadobudol na významovej hodnote najmä pri verejných obstarávaníach spojených s financovaním z Európskej Únie. Každá jedna finančná pomoc z Európskej únie, ktorá putuje na podporu jednotlivých segmentov v štátoch Európskej únie, musí byť prerozdelená transparentne a to výberovým konaním. Zákon o verejnom obstarávaní upravuje legislatívu pri výbere a zadávaní zákaziek všetkého druhu. Povinnosť riadiť sa týmto zákonom pri výbere má štát, jeho organizácie a všetky úrady verejnej správy, či samosprávy. Používaním tohto zákona by sa mala docieľiť transparentnosť prerozdelenia štátnych a verejných financií. Zákon rozdeľuje nutnosť vyhlásiť verejné obstarávania podľa finančného objemu zákazky. Zákazka je nadlimitná, podlimitná, podprahová alebo s nízkou hodnotou v závislosti od predpokladanej hodnoty zákazky.

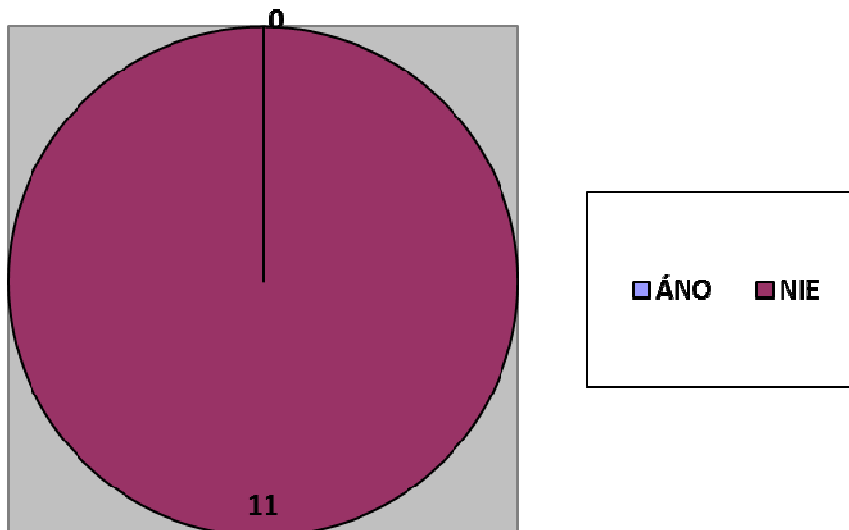
Verejným obstarávaním podľa zákona 25/2006 sa rozumie: postup podľa tohto zákona, ktorými sa zadávajú zákazky na dodanie tovaru, zákazky na uskutočnenie stavebných prác, zákazky na poskytnutie služieb, koncesia a súťaž návrhov.

Z.z. 25/2006 o verejnom obstarávaní zo 14. 12. 2005 obsahuje túto úpravu:

a) verejné obstarávanie zákaziek na dodanie tovaru, zákaziek na uskutočnenie stavebných prác, zákaziek na poskytnutie služieb, koncesie na stavebné práce, súťaž návrhov a správu vo verejnom obstarávaní.

K zaujímavému výsledku sme sa dopracovali, anketou spravenou na 11 respondentoch. V ankete sme položili otázku, čo si myslíte o transparentnosti zadávania zákaziek prostredníctvom verejných obstarávaní? Túto otázku sme položili 11 majiteľom firiem, rôznych odvetí.

a) Myslíte si, že zadávanie zákaziek prostredníctvom verejných obstarávaní je transparentné ?



OBRÁZOK 8 VÝSLEDOK ANKETY A)

Tento výsledok je aj ťažké komentovať, keď sme sa pýtali na názor prečo si to myslia, väčšina z nich sa iba pousmiala a nedodala k tomu žiaden komentár. Pri jednom respondentovi sme dostali takúto odpoveď:

Myslíte si, že zadávanie zákaziek prostredníctvom verejných obstarávaní je transparentné ?

V minulosti naša firma vyhrala zákazku na vzdelávanie nemeckého jazyka v čase, keď sa mala podpísať zmluva o začatí školení prišlo nám oznámenie podľa § 46, bod 2), že sa mení postup zadávania zákazky. Bez konkrétnejšieho odôvodnenia sa nám súťaž zrušila. Jediné odôvodnenie bolo odvolanie sa na daný zákon.

Riaditeľ vzdelávacej inštitúcie z Prešova

Na doplnenie Z.z. 25/206, § 46 odsek 2) hovorí: "Verejný obstarávateľ a obstarávateľ môže zrušiť použitý postup zadávania zákazky aj vtedy, ak sa zmenili okolnosti, za ktorých sa vyhlásilo verejné obstarávanie".

2.4. Význam medzinárodných organizácií na podporu CŽV

Celoživotné vzdelávanie je v posledných desaťročiach najmä od 50. rokov v centre pozornosti mnohých vlád EU, ale aj nadnárodných organizácií. Tento záujem o rozvoj vzdelávania v EU priniesol aj niektoré zasadnutia a programové materiály, obsahujúce rózne kroky vedúce k rozvoju celoživotného vzdelávania v EU.

Podľa Potoučka (2005) na globálnu či medzinárodnú úroveň pôsobí v oblasti vzdelávania množstvo inštitúcií, ako je Organizácia pre hospodársku spoluprácu a rozvoj **OECD**, Svetová banka či Organizácia Spojených národov pre vzdelávanie, vedu a kultúru **UNESCO**²¹. Ich hlavným prínosom je medzinárodná komparácia vzdelávacích sústav na základe sofistikovaných metodológií, dôkladná analýza konkrétnych vzdelávacích sústav a taktiež vytváranie špeciálnych rozvojových projektov pre danú zem. Ambície a reálny politicky vplyv týchto inštitúcií sa stále zvyšujú. Do boja za vzdelanejšiu spoločnosť sa zapojila nadnárodná organizácia UNESCO, svoju činnosť v tejto oblasti začala následkom študentských demonštrácií v roku 1968, kde následne bola založená *Komisia pre rozvoj vzdelávania*. UNESCO sa veľmi rýchlo po svojom vzniku v roku 1945 začalo zaoberať aj problémami výchovy a vzdelávania dospelých. V poradí prvá svetová konferencia sa uskutočnila v dánskom Helsingore v roku 1949.

²¹ **UNESCO** - United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization (Organizácia Spojených národov pre vzdelávanie, vedu a kultúru) bolo založené 16. novembra 1945. Cieľom bolo vytvorenie medzinárodnej organizácie, ktorá by zabráňovala vzniku ďalšej svetovej vojny. Zakladajúcu Ústavu podpísalo 37 štátov. Dostupné (<http://www.ulib.sk/sk/stredisko-unesco/unesco>)

Predchádzali jej rokovania druhého tretieho zasadnutia Generálnej konferencie UNESCO v Mexiko City v roku 1947 a v Bejrúte v roku 1948, kde sa rozhodlo usporiadať medzinárodnú konferenciu, osobitne sa zaoberajúcu problémami vzdelávania dospelých. (Matulčík 2004, str. 25)

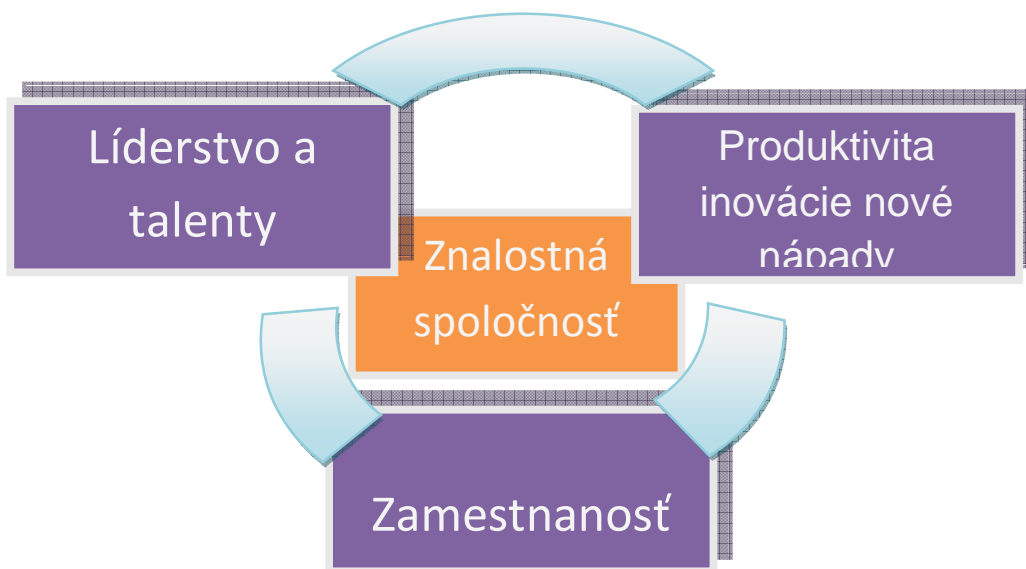
Od roku 1950 organizácie UNESCO, OECD začali organizovať medzinárodné konferencie na podporu a rozvoj vzdelávania. Medzi významné patria Konferencia v **Montreale 1960** zaoberala sa vzdelávaním dospelých v meniacom sa svete ako dôsledok vedecko technickej revolúcie. V roku 1972 sa konala **konferencia v Tokiu** zaoberala sa vzdelávaním dospelých, problematikou vzdelávania dospelých a stratégiou rozvoja. Na systémovosti naberá i vzdelávanie prostredníctvom hromadných prostriedkov (vzdeláva francúzska televízna stanica RTF, nemecký televízny okruh, ktorý je podporený ja legislatívne. V Anglicku bol prijatý zákon o výchove kde už v roku 1944, vznikajú miestne úrady pre výchovu. (*Local education Authorities –LEA*), ktoré organizujú vznik polytechník, inštitútu pre vyššie vzdelávanie dospelých. Vzdelávanie dospelých sa stáva dominantným i tzv. **Community Coleegs** v USA na začiatku 20 storočia. Podpora ďalšieho vzdelávania v Anglicku vyvrcholila v roku 1969 vznikom OPEN UNIVERZITY. Podobné celonárodné programy vznikajú i v iných krajinách – vo Francúzsku, Škandinávií, Nemecku, Rakúsku a pod.

V **Nairobi 1976** sa prijal významný dokument „*Odporúčenia pre ďalší rozvoj vzdelávania dospelých*“ **Paríž 1985**, konferencie sa zúčastnilo 841 odborníkov z oblasti vzdelávania. Z hľadiska vzdelávania dospelých bol významný rok 1996, ktorý bol EÚ vyhlásený za „*Európsky rok celoživotného učenia*“ (Palán, 2008 str.21).

V roku 1996 UNESCO vydáva správu **Učenie je skryté bohatstvo**, ktorá dáva celoživotné učenie do súvislosti s rozvojom človeka. Úlohou UNESCO je šíriť myšlienku celoživotného vzdelávania. Práca členov

komisie bola zhrnutá v koncepte „Učiť sa byť- Svet výchovy dnes a zajtra“ Neskôr bol tento dokument rozpracovaný inými organizáciami a platformou pre mnohé konferencie, kde bolo ústrednou témou vzdelávanie. Medzi významné organizácie patrí **OECD**, ktorá sa v 70. rokoch venovala chudobe, negramotnosti a nezamestnanosti. **UNESCO** a **OECD** svojou činnosťou výrazne prispeli k smerovaniu Európskej politiky v oblasti celoživotného vzdelávania. Európska únia ako medzinárodná organizácia participuje na rozvoji celoživotného vzdelávania v jej členských krajinách. Viaceré štúdie EÚ aj OECD dokazujú, že HDP na osobu rastie, keď sa zvyšuje kvalita a cielenosť vzdelávania a kvalifikácia zamestnancov. Je však mylné domnievať sa, že rastom kvality vzdelávania a kvalifikácie zamestnancov možno automaticky zabezpečiť aj rast zamestnanosti.

Rast vzdelania a kvalifikácie = rast produktivity práce ≠ rast zamestnanosti



OBRÁZOK 9 DOSAH VZDELÁVACEJ POLITIKY NA MIERU NEZAMESTNANOSTI A TVORBU INOVAČNÉHO POTENCIÁLU EKONOMIKY

2.5. Program CŽV na Slovensku a v Európskej únii

Celoživotné vzdelávanie je v poslednom období v centre pozornosti mnohých vlád EU, ale aj nadnárodných organizácií. Tento záujem o rozvoj vzdelávania v EU priniesol aj niektoré zasadnutia a programové materiály, obsahujúce rózne kroky vedúce k rozvoju celoživotného vzdelávania v Európskej únii. „Celoživotné vzdelávanie z ang. lifelong learning, alebo recurrent education. V Slovenskej a českej republike tým označujeme permanentné vzdelávanie počas celého života“ (Prucha 2009, str. 33)

Európe sa o koncepte Celoživotného vzdelávania začalo uvažovať začiatkom 70. rokov minulého storočia. Napomohla tomu samozrejme spoločná Európska politika, ktorá združovala vyspelé hospodárske krajiny Európy pod názvom Európske hospodárske spoločenstvo – od roku 1993 sa datuje názov Európska Únia.

„Pojem celoživotné vzdelávanie bol definovaný už v Memorande **Európskej komisie**²² o celoživotnom vzdelávaní ako cielená nepretržitá vzdelávacia činnosť, ktorej účelom je zlepšovať vedomosti, zručnosti a kompetencie. Európska komisia v najnovšom oznámení pre Európsku radu o implementácii Lisabonskej stratégie vníma celoživotné vzdelávanie ako koncept zastrešujúci všetky systémy vzdelávania - formálne, neformálne, informálne a všetky stupne vzdelávania predškolské vzdelávanie, vzdelávanie na základnej škole, strednej škole a vysokej škole a ďalšie vzdelávanie. Dostupné (http://www.minedu.sk/data/USERDATA/DalsieVzdel/VDOC/Strategia_czV_a_CZP.zip)

²² **Európska komisia** je politicky nezávislá, kolegiálna inštitúcia, ktorej poslaním je brániť záujmy Európskej únie. Vzhľadom na fakt, že EK má takmer exkluzívne právo navrhovať legislatívu, je považovaná za motor európskej integrácie.

„**Biela kniha Európskej komisie Vyučovanie a vzdelávanie – Smerom k učiacej sa spoločnosti (1995)** bola základnou platformou pre prípravu ďalších materiálov. Európska komisia v nej zdôraznila potrebu zamerania sa na širokú základňu vedomostí a rozvíjanie schopností jednotlivca zamestnať sa a zaradiť sa do ekonomického života. Zároveň Európska komisia predložila návrhy piatich hlavných cieľov smerujúcich k budovaniu učiacej sa spoločnosti (podpora záujmu o získavanie nových vedomostí, užšia spolupráca škôl a podnikov, boj proti vylúčeniu z dôvodov zdravotného postihnutia alebo sociálne znevýhodneného prostredia, ovládanie troch jazykov Európskeho spoločenstva, rovnocenný prístup k investíciám do odbornej prípravy)”. Dostupne(http://www.minedu.sk/data/USERDATA/DalsieVzdel/VDOC/Koncepcia_CZV.zip, [Koncepcia celoživotného vzdelávania v Slovenskej republike, 2005_koncepcia_celozivotneho_vzdelyvania_SR](#), str.1)

Vzdelávacia politika Európskej únie je zameraná na dlhodobu strategickú investovanie do vzdelania a do profesií, ktoré sú potrebné pre trh práce. V roku 2000 vypracovala Európska komisia materiál s názvom “**Memorandum o celoživotnom učení**”. Komisia sa tu pokúša vytýčiť stratégiu, ktorá by mala pomôcť presadiť koncept celoživotného učenia do praxe. Pre úspešnú realizáciu tejto stratégie je nevyhnutné sa predovšetkým zamerať na šesť oblastí. ([Krebs a kolektív, str. 427, 2007](#))

Členské štáty by sa mali zamerať na:

1. zaručenie **všeobecného a stáleho prístupu k učeniu** pre získavanie a obnovovanie vedomostí potrebných k trvalému zapojeniu do znalosti spoločnosti.
2. viditeľný **rast úrovne investícií do ľudských zdrojov**, aby sa tak priznala prioritou najdôležitejšiemu bohatstvu Európy- jej ľuďom

3. **rozvoj efektívnych vyučovacích a učebných metód** a kontextu pre kontinuitu celoživotného učenia
4. výrazne **zlepšenie spôsobu ponímania a hodnotenia učenia** ako činnosti a jeho výsledkov, najmä v prípade neformálneho učenia
5. zaistenie ľahkého **prístupu ku kvalitným informáciám a poradenstvu** o príležitostiach k učeniu pre každého v celej Európe a v priebehu celého života
6. **priblížiť príležitosti celoživotného učenia každému človeku**, v ich vlastných obciach, a tam, kde je to vhodné. Podporovať ich informačnými a komunikačnými prostriedkami. (Palán 2008, s. 103)

Celoživotné vzdelávanie na Slovensku je v **Programovom vyhlásení vlády Slovenskej republiky (2002)** deklarované ako jedna z priorít rozvoja spoločnosti. Otázka CŽV je súčasťou koncepčných materiálov a akčných plánov, ktoré boli vypracované a prijaté v súlade s európskymi trendmi. dostupne (http://www.minedu.sk/data/USERDATA/DalsieVzdel/VDOC/Koncepcia_CZV.zip,2005_koncepcia_celozivotneho_vzdelavania_SR, s. 2)

Ministerstvo školstva Slovenskej republiky vypracovalo dokument pod názvom **„Stratégia celoživotného vzdelávania a celoživotného poradenstva do roku 2015“** v ktorom predstrel hlavné priority na ktoré sa treba zamerať do roku 2015 v oblasti vzdelávania a celoživotného poradenstva. Špecifické ciele tohto dokumentu sú:

- systémovo zastrešiť existujúce subsystemy vzdelávania (formálne, neformálne vzdelávanie a informálne učenie sa), vzájomne ich otvoriť a prepojiť do pružných funkčných vzťahov doplnených celoživotným poradenstvom tak, aby spĺňali reálne potreby občanov.
- zaviesť systém riadenia kvality v neformálnom vzdelávaní certifikáciou vzdelávacích ustanovizní, certifikáciou lektorov

a manažérov neformálneho vzdelávania a akreditáciou programov neformálneho vzdelávania

- zavádzať podporné nástroje k motivácii účasti dotknutých subjektov na neformálnom vzdelávaní
- zaviesť systém priebežného monitorovania a prognózovania vývoja vzdelávacích potrieb a tým reagovať na meniace sa potreby trhu práce využitím princípu učiacich sa regiónov;
- vytvoriť a zaviesť národnú sústavu kvalifikácií a národný kvalifikačný rámec [Dostupné \(http://www.minedu.sk/data/USERDATA/DalsieVzdel/VDOC/Strategia_CZV_a_CZP.zip\)](http://www.minedu.sk/data/USERDATA/DalsieVzdel/VDOC/Strategia_CZV_a_CZP.zip)

Ďalším národným programom SR je **„Národný akčný plán zamestnanosti“**. Okrem iného ukladá modernizovať a rozšíriť modulový systém ďalšieho vzdelávania občanov ako nástroja rozvoja ekonomiky založenej na znalostiach nadväzujúci na školský systém a na znalostiach z oblasti informačných technológií s cieľom zvýšiť pružnosť pracovnej sily na meniacom sa trhu práce. Ďalej tento dokument navrhuje opatrenia zamerané na riešenie spolufinancovania celoživotného vzdelávania, vytvorenia informačného systému o možnostiach vzdelávania a prehĺbenia spolupráce medzi jednotlivými subjektmi zodpovednými za vzdelávanie [dostupne \(http://www.minedu.sk/data/USERDATA/DalsieVzdel/VDOC/Koncepcia_CZV.zip, 2005_koncepcia_celozivotneho_vzdelavania_SR, s. 2\)](http://www.minedu.sk/data/USERDATA/DalsieVzdel/VDOC/Koncepcia_CZV.zip)

V Českej Republike (ďalej len „ČR“) bol vypracovaný dokument nazvaný **„Národní program rozvoje vzdelávání v České republice“**. Tento dokument bol schválený vládou ČR a slúži, ako programový rámec nasledujúcich činností vo sfére CŽV. Tento dokument je známy aj pod názvom **„Bílá kniha“**

Podľa Krebsa (2007) Vzdelávaciú politiku je potrebné ďalej rozvíjať a meniť ju v mnohých oblastiach. Ku kľúčovým nesporne patrí úloha štátu

a ostatných subjektov vo vzdelávacej politike, zaistenie spravodlivého prístupu k vzdelávaniu a kvality vzdelávacích efektov, financovanie a efektívnosť vynakladaním a využívaním zdrojov na rozvoj vzdelávania.

Nadobúdanie nových kvalifikácií, zlepšovanie a dopĺňanie vedomostí, zručností, získavanie kľúčových kompetencií nie je možné zabezpečiť výlučne len vo formálnom systéme vzdelávania. V súčasnosti sa vzdelávanie a seba rozvoj stáva cielenou, nepretržitou a celoživotnou úlohou. Význam celoživotného poradenstva zohráva v celoživotnom vzdelávaní čoraz dôležitejšiu úlohu. Celoživotné vzdelávanie prispieva k dosahovaniu ekonomického rozvoja, efektivity trhu práce a pracovnej a geografickej mobility, má kľúčový význam v zabezpečovaní sociálnej inklúzie, sociálnej a rodovej rovnosti a aktívneho občianstva.

Dostupné

(<http://www.acadistr.sk/data/Download/koncepcia%20celo%20C5%BEivotn%C3%A9ho%20poradenstva.doc>, s.1)

3. CIELE, OBSAH A PRIESKUM MOŽNOSTI ĎALŠIEHO VZDELÁVANIA V REGIÓNOCH SR

Našou úlohou v praktickej časti bolo vykonať prieskum na danej vzorke ľudí. Cieľom bolo zistiť potrebu a význam ďalšieho vzdelávania v regióne, aké oblasti vzdelávania sú preferované, s akým cieľom sú navštevované kurzy ďalšieho vzdelávania. Získané data sme poskytli vzdelávacím inštitúciám a porovnali ich s našimi výsledkami prieskumu. Realizovaným prieskumom a komparáciou výsledkov si môžeme vytvoriť obraz o potrebách ľudí vo vzdelávaní, možnostiach vzdelávacej inštitúcie naplniť ich očakávania, ale zároveň dozvedeli sme sa, aj aké kurzy sú najpreferovanejšie a za akým účelom sa ľudia vzdelávajú. Hlavnou metódou, ktorú sme použili v našom prieskume bola anketa, ale aj rozhovor. Metodiku sme použili kvantitatívnu vzhľadom k cieľu výskumu.

3.1. Prieskum

Cieľom prieskumu bolo zistiť potrebu a význam ďalšieho vzdelávania vo východoslovenskom regióne, aké oblasti vzdelávania sú preferované a s akým cieľom sú navštevované kurzy ďalšieho vzdelávania. Porovnali sme výsledky prieskumu s možnosťami ďalšieho vzdelávania v regióne. Prvou časťou bolo zvoliť si plán, podľa ktorého sme postupovali pri realizácii prieskumu. Prieskum sme realizovali vo východoslovenskom kraji v mestách, Snina, Humenné a Košice. Za cieľovú skupinu sme so zvolili ľudí, ktorí spĺňali nasledovné podmienky:

- **Vek vyšší alebo rovný ako 18 rokov**

- **Miesto trvalého bydliska v mestách Snina, Humenné a Košice**

Respondentov, ktorí nespĺňali vyššie uvedené podmienky sme do prieskumu nezahrnuli. Dôvody na nezahrnutie respondentov do prieskumu boli úzko spojené s našim cieľom a to, zistiť význam ďalšieho vzdelávania, ktorý sa týka vzdelávania dospelých, teda ľudí starších ako 18 rokov a možnosti ďalšieho vzdelávania vo východoslovenskom regióne. Respondenti, ktorých sme oslovili a nepochádzali zo skúmaného regiónu by tvorili odchylku vo výsledkoch nášho prieskumu. Prieskum sme vykonávali metódou ankety s respondentmi. Pre metódu ankety sme sa rozhodli z dôvodu nutnosti osloviť veľký počet respondentov, aby sme dosiahli čo najreálnejší výsledok. Vzorku sme vykonávali na respondentoch v mestách Snina, Humenné a Košice a to v dvoch odlišných časoch počas dňa. Konali sme tak preto, aby bola zabezpečená vzorka respondentov v rôznych vekových kategóriach, povolaniach a vzdelanostnej úrovne.

Prieskum bol vykonávaný od 15.01.2012 do 15.02.2012 v mestách Snina, Humenné a Košice. Otázky z ankety sme sa opýtali celkovo 387 respondentov. Z týchto bolo 43 respondentov nevyhovujúcich cieľovej skupine nášho prieskumu. Týchto 43 respondentov nebolo zaradených do vyhodnotenia a teda použitých anketových lístkov bolo celkovo 344. V ankete sme sa pýtali na viacero otázok, z ktorých sme následne dokázali vyhodnotiť a posúdiť súčasný stav ďalšieho vzdelávania v regióne. Anketa obsahovala nasledujúce otázky:

1. Vek respondenta

- 18-25 rokov
- 26-39 rokov
- 40-50 rokov
- 50 a viac

2. Ste:

zamestnaný nezamestnaný študent dôchodca materská

3. V akej oblasti pracujete:

verejná správa školstvo zdravotníctvo

SZČO admin. prac. riadiaci prac.

manual. pr.os. služby

iné.....

4. Aké vzdelávacie inštitúcie poznáte vo vašom meste/regióne?

.....

6. Investujete do svojho vzdelávania?

áno (navštevujem kurzy) nie uvažujem

7. Podporuje Váš zamestnávateľ/rodič Vaše vzdelávanie?

áno nie

8. Ak navštevujete kurzy, alebo uvažujete, tak aké?

anglický jazyk nemecký jazyk opatrovatel'stvo

účtovníctvo PC talianský jazyk

SBS barmanský kurz vizážistika

Iné.....

9. Zúčastňujete sa vzdelávacích seminárov?

áno nie uvažujem

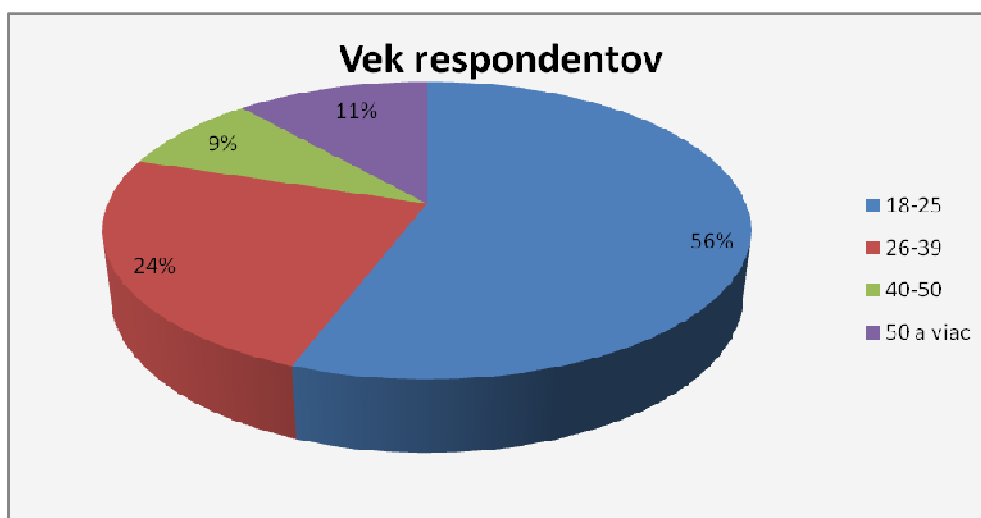
10. Investovali by ste do svojho vzdelávania, ak by ste mali vidinu lepšieho zamestnania?

áno nie

Anketu sme zapracovali do grafov, ktoré nám poskytnú lepší prehľad o jej výsledkoch.

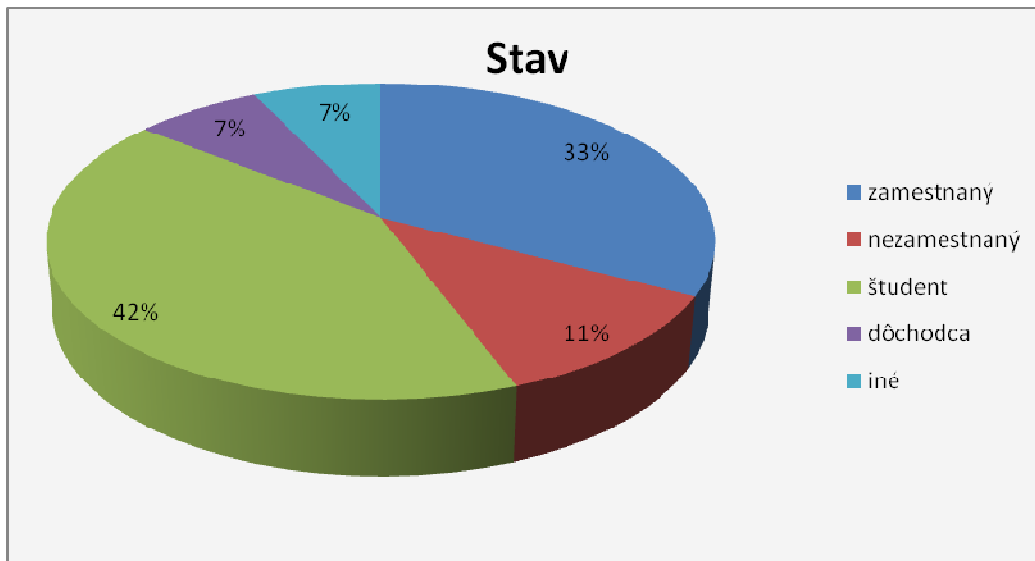
3.2. Výsledky prieskumu

Do ankety sme zapojili 344 respondentov. Respondentov sme si vybrali náhodne, snažili sme sa odhadnúť ich vek, aby mali okolo 18 rokov a viac. Z nasledujúceho grafu nám vyplýva, že najviac opýtaných, ktorý nám úplne vyplnili anketný lístok bolo vo vekovej kategórii od 18-25 rokov. Tento fakt je dôležitý hlavne z toho dôvodu, že vieme ktorá veková kategória nám najviac ovplyvnila výsledky ankety.



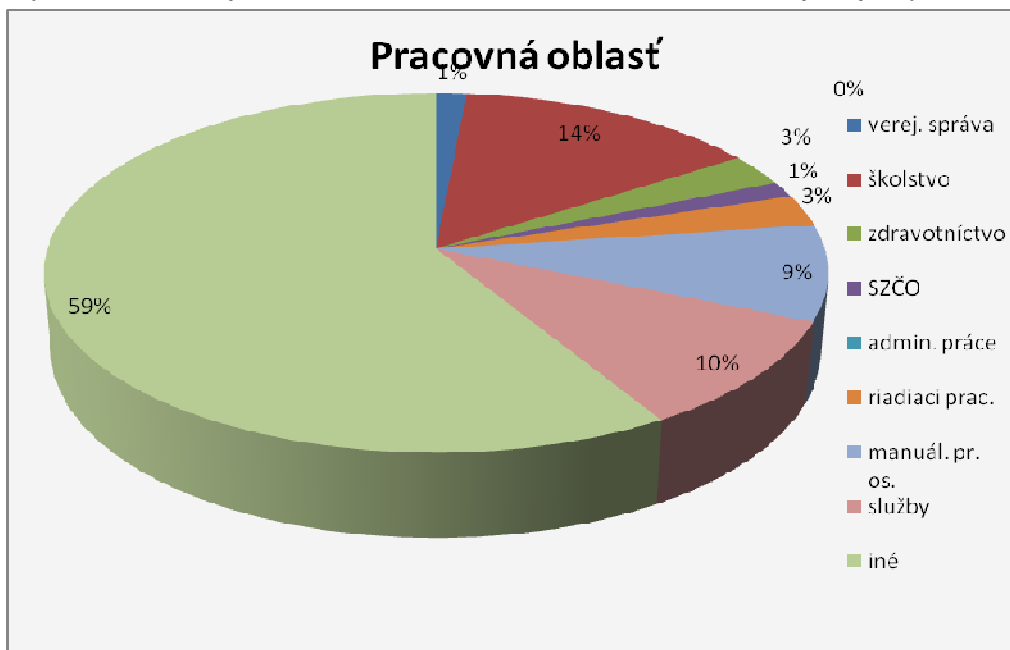
OBRÁZOK 10 Anketa - otázka č. 1 - vek respondentov

Veľmi dôležitou otázkou v našej ankete bola otázka zameraná na ich sociálny status, ktorý nám v konečnom dôsledku veľmi ovplyvní výsledky, nakoľko každá sociálna skupina má iné životné priority a to sa dosť odzrkadľuje aj na ich vzťahu k vzdelávaniu. V grafe vidíme, že naviac je študujúcich. Tento výsledok je aj preto taký vysoký, alebo za študujúcich sme považovali aj takých, ktorý študujú na vysokej škole popri zamestnaní. Naše výsledky sú podobné výsledkom MPSVaR o nezamestnanosti, aj keď naša vzorka pozostávala len z 344 respondentov.



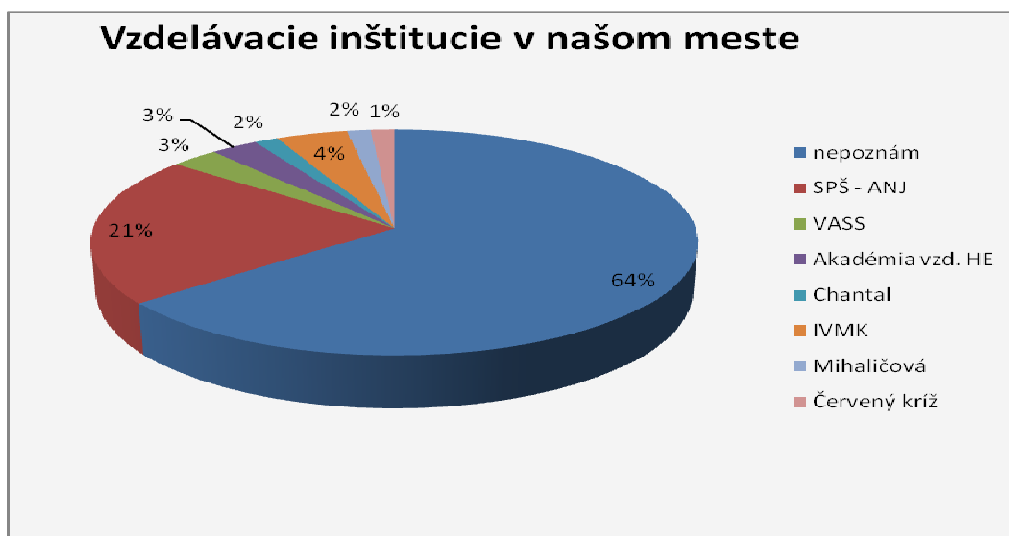
OBRÁZOK 11 Anketa - otázka č. 2 - stav respondentov

Nasledujúci graf opisuje pracovnú oblasť ktorej sa venujú respondenti z našej ankety. Vidíme, že pracovné zameranie našich respondentov je širokej škály, aj keď prevladá zdravotníctvo. Musíme podotknúť, že do zdravotníctva sme priradili, aj ľudí, ktorí vykonávajú opatrovateľskú činnosť. Čo nás vedie k tomu, že väčšina ľudí vykonáva činnosť opatrovanie. Tejto činnosti sa budeme venovať v nasledujúcej kapitole.



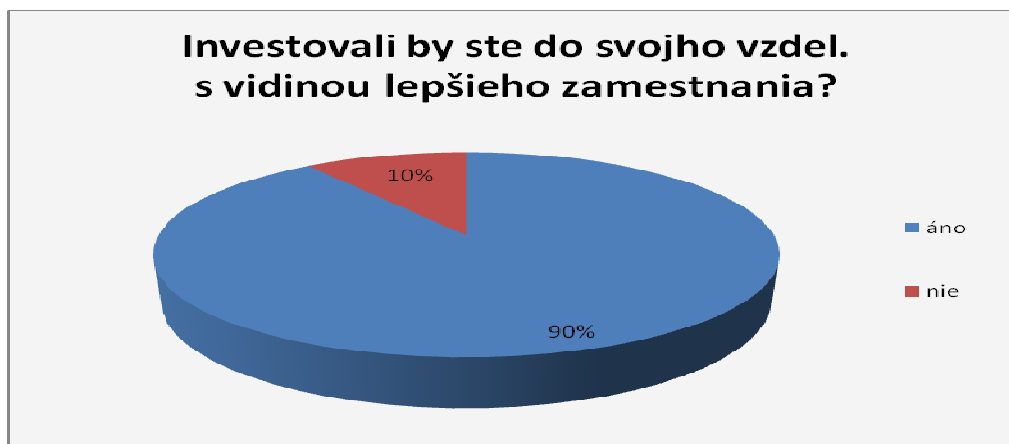
OBRÁZOK 12 Anketa - otázka č. 3 - pracovná oblasť

Štvrtá otázka z ankety nám dopomohla zistiť, aké povedomie je o vzdelávacích inštitúciách v danom regióne. Môžeme z toho konštatovať, že ľudia nemajú záujem o ďalšie vzdelávanie, ale zároveň to môže byť ovplyvnené veľkou skupinou ľudí z našej ankety vo veku od 18-25 rokov. Ktorí po ukončení strednej, alebo Vysokej školy, zväčša neprejavujú záujem ešte sa vzdelávať.

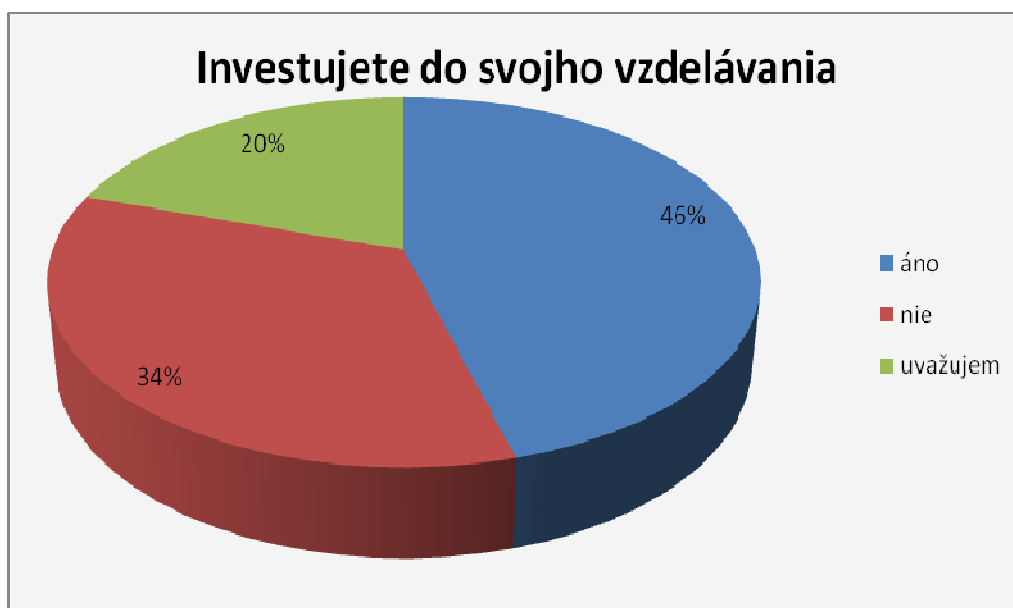


OBRÁZOK 13 Anketa - otázka č. 4 - vzdelávacie inštitúcie v regióne

Zaujímavý je výsledok tejto otázky z ankety, respondentov sme sa opýtali "Investovali by ste do svojho vzdelávania"? Z opýtaných 90% ľudí by investovalo do svojho vzdelávania a pozrite sa hneď na ďalšie dve otázky, ako odpovedali v nich.



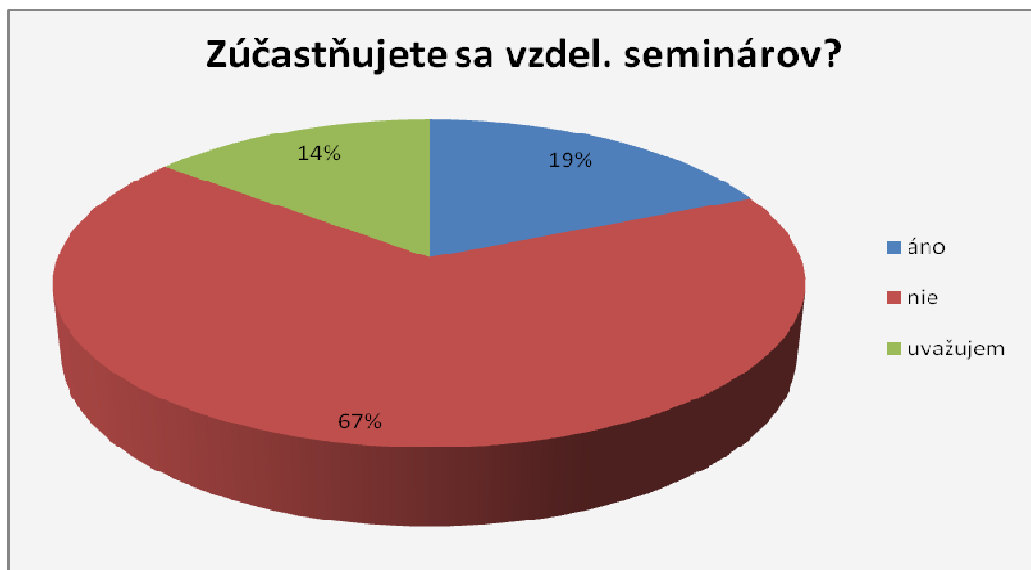
OBRÁZOK 14 Anketa - otázka č. 5 - investícia do vzdelávania



OBRÁZOK 15 Anketa - otázka č. 6 - investícia do vlastného vzdelávania

Ak vyhodnotíme vyššie uvedené dva grafy, tak vidíme, že ľudia by investovali do svojho vzdelávania, ale iba za vidinou lepšieho vzdelávania, čo nám hovorí prvý graf. Z grafu vidíme, že 54%, zatiaľ neinvestovalo do svojho vzdelávania.

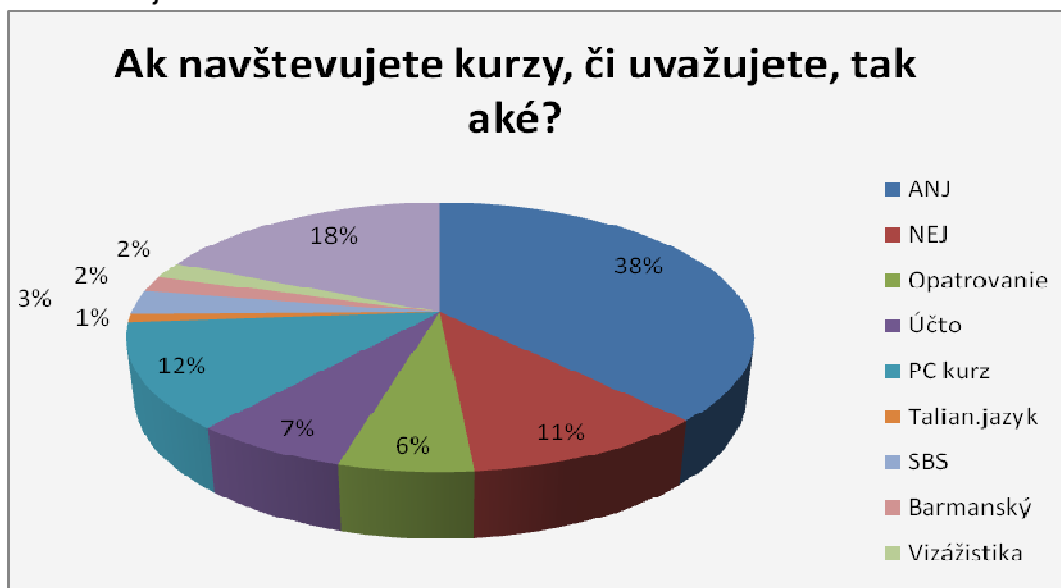
Tento poznatok nás vedie k tomu, že ľudia sa nevzdelávajú permanentne počas celého života, čo je ideou celoživotného vzdelávania, ale dá sa povedať, že sa vzdelávajú iba zo zisťných dôvodov, za účelom lepšej práce. Otázka je prečo to nerobia počas celého života? Je to lenivosť? Bohužiaľ toto nebolo podstatou nášho prieskumu, tak túto otázku sme nezaradili do ankety.



OBRÁZOK 16 Anketa - otázka č. 7 - účasť na vzdelávacích seminároch

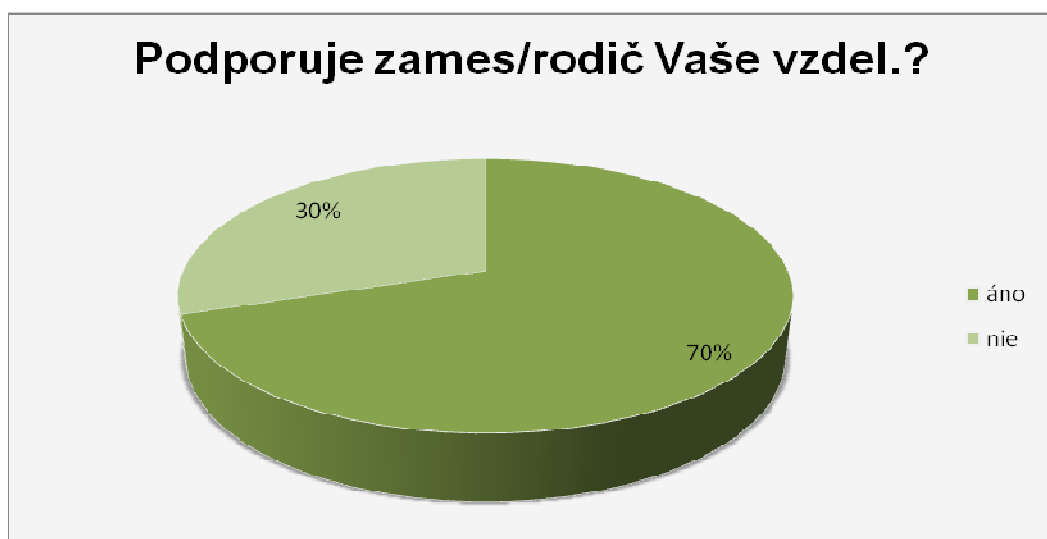
Výsledok z tejto otázky nás dosť prekvapil nakoľko, keď sme zráтали počet percent koľko ľudí by investovalo do vzdelávania, tak hodnota ktorá vyšla je dosť zaražajúca. Približne 81% opýtaných sa nezúčastňuje vzdelávania, ale 90% by chcelo. Môžeme sa domnievať, že to spôsobuje hlavne finančná stránka opýtaných, vôľa a chuť začať sa vzdelávať.

V tomto grafe vidíme, aké kurzy navštevuje 19% opýtaných ktorí navštevujú vzdelávacie zariadenia.



OBRÁZOK 17 Anketa - otázka č. 8 - žiadané kurzy

Posledná otázka, ktorú sme previedli do grafu nám mala zodpovedať, či vzdelávanie opýtaných podporujú ich rodičia respektíve zamestnávateľ. Výsledok je opäť zaujímavý nakoľko, lebo problémom boli financie, respondentov síce podporuje zamestnávateľ, alebo rodič, no financie im už na to nevyhradia.



OBRÁZOK 18 Anketa - otázka č. 9 - podpora vzdelávania

Prieskum, ktorý sme apollikovali formou **ankety na 344 respondentoch** nám poskytol zaujímave výsledky z oblasti ďalšieho vzdelávania. Dozvedeli sme sa, **že až 90% ľudí má záujem o vzdelávanie vo vzdelávacích inštitúciach, ale len 19% opýtaných reálne navštevujú nejaké kurzy**. Z nášho prieskumu je vidieť, že najčastejšie navštevujúci kurz je Anglický a Nemecký jazyk, ale zároveň sme zistili, že 18% opýtaných, by si vybralo iný kurz, ako je uvedené. Za cieľ prieskumu sme si určili zmonitorovať potrebu a význam ďalšieho vzdelávania v regióne, aké oblasti vzdelávania sú preferované, s akým cieľom sú navštevované kurzy ďalšieho vzdelávania. Na základe získaných výsledkov z ankety, môžeme tvrdiť, že sa nám to aj podarilo. Po zistených informáciach z výsledkov prieskumu si myslíme, že veľká časť opýtaných ľudí,

nevyužíva možnosti rozvíjať svoje vedomosti z finančnej stránky, čo je všeobecne známe, lebo cena ktoréhokoľvek kurzu oproti priemernému zárobku na východnom Slovensku je dosť vysoká. To spôsobuje, že ľudia využívajú možnosť vzdelávať sa, iba, keď majú vidinu lepšej práce po ukončení kurzu. Práve preto nám anketa ukázala, **že až 42% ľudí pracuje v zdravotníctve**. Väčšina z nich boli opatrovatelky, ktoré už ukončili proces vzdelávania a teraz zväčša pracujú v zahraničí.

Tento prieskum bol prvou úlohou našej praktickej časti, **druhou úlohou praktickej časti bolo porovnať získané výsledky z ankety so vzdelávacou inštitúciou**, ktorá si vedie podobné záznamy, ako bol obsah a cieľ nášho prieskumu. Nájsť takúto organizáciu nebolo jednoduché, pretože zo 6 opýtaných na východnom Slovensku si vedie podrobné štatistiky o vzdelávacích kurzoch iba Inštitút Vzdelávania Mateja Korvína. Práve táto organizácia nám umožnila nahliadnúť do interných materiálov a jej štatistík. Opíšme si podrobne jej činnosť.

3.3. Moderná vzdelávacia inštitúcia jej obsah a ciele

V dnešnej dobe sa chápe vzdelávanie dospelých ako stále väčšia samozrejmá a nutnosť. Preto rastie význam vzdelávania a učenia sa dospelých, ktoré nie je organizované niekým druhým, ale ktoré si organizuje a riadi dospelý sám. Cieľom vzdelávacej inštitúcie by malo byť poskytnutie kvalitného doplnkového štúdia, pre všetky vekové kategórie v čo najširšej škále pokryť potreby klienta. Táto skutočnosť vyplýva hlavne z ekonomickej stránky vzdelávacej inštitúcie.

Cieľom vzdelávacích inštitúcií okrem ekonomického rastu by malo byť zabezpečenie rozvoja poznávacej a duchovnej kapacity

populácie, ich poznatkového a zručnostného fondu a zabezpečiť i rozvíjať morálne hodnotové orientácie ľudí.

V Slovenskej republike je registrovaných viac ako 2800 vzdelávacích inštitúcií, ktoré poskytujú vzdelávacie služby. Pravdou je, že mnohé z nich sú nečinné, alebo kvalita poskytovaných služieb v nich je na veľmi nízkej úrovni. Často krát si ľudia vyberajú vzdelávaciu inštitúciu podľa ceny kurzu a nie podľa jej referencií, kompetencií a skúseností. To spôsobuje, že vzdelávacie inštitúcie na Slovensku stále nemajú potrebu držať kvalitu na vysokej úrovni, pretože kvalita niečo stojí a to spôsobuje odliv študentov k lacnejšej konkurencii. Tento stav bude trvať pokiaľ v legislatíve nenastane zmena a nebude nútiť vzdelávacie inštitúcie vykonávať kvalitnú službu.

Samozrejme nájdú sa aj vzdelávacie inštitúcie, ktoré idú príkladom vysokej úrovne poskytovania služieb klientom pri ich edukácií a ktoré dbajú na rozvoj ďalšieho vzdelávania na Slovensku.

Inštitút Vzdelávania Mateja Korvína je jednou z inštitúcií, ktorá kvalitu vzdelávania dáva na prvé miesto svojho rebríčka hodnôt. Táto firma vznikla v roku 2009 a za krátky čas si stihla vybudovať značku, ktorá je známa takmer vo všetkých regiónoch Slovenska. Inštitút Vzdelávania Mateja Korvína poskytuje svoje vzdelávacie služby verejnosti, samospráve, ale aj privátnej klientele. Inštitút Vzdelávania Mateja Korvína využíva na poli vzdelávania všetky možnosti financovania.

Vo svojej krátkej histórii sa Inštitút Vzdelávania Mateja Korvína zapojil do niekoľkých verejných obstarávaní v ktorých bol aj úspešný. Veľkým plusom tejto vzdelávacej inštitúcie je, že projekty na podporu a rozvoj vzdelávania sa nesnaží iba implementovať, ale napomáha iným organizáciám s čerpaním financií poskytovaných z **Európskeho Sociálneho Fondu**, štátneho rozpočtu, či z rozpočtu samospráv. Tým vytvára trvalé hodnoty,

ktoré napomáhajú rozvíjať ďalšie organizácie. Z ekonomického, kultúrneho a sociálneho pohľadu to má veľký význam pre ďalší vývoj vzdelanostnej úrovne spoločnosti na Slovensku.

Inštitút Vzdelávania Mateja Korvína sa vo svojom základe špecializuje na výučbu **cudzích jazykov, tlmočenia a úradných prekladov a zavádzanie manažérstva kvality** vo firmách. Koncom roka 2011 rozšíril svoju činnosť **o poskytovanie služieb štátnym organizáciám v oblasti priemyselnej bezpečnosti**. Medzi ostatné významné činnosti je poskytovanie kvalifikačných a rekvalifikačných kurzov podľa aktuálne platnej legislatívy. Najpreferovanejším kurzom v tejto oblasti je kurz opatrovania, čo spôsobila legislatívna zmena v zákone Ministerstva práce sociálnych vecí a rodiny a tým nutnosť rekvalifikácie občanov, ktorí túto činnosť vykonávajú.

Inštitút Vzdelávania Mateja Korvína všetky svoje kurzy vykonáva na základe **akreditácie** vydaným ministerstvom školstva, alebo ministerstvom práce. Tým sa snaží táto firma odlíšiť od konkurencie, ale zároveň, chce poskytnúť kvalitnú službu občanom. Akreditácia, nie je jediné oprávnenie, alebo certifikácia, čím sa môže táto vzdelávacia ustanovizeň pochváliť. Inštitút Vzdelávania Mateja Korvína je držiteľom medzinárodného certifikátu **ISO²³ 9001:2008** vydané spoločnosťou SGS Slovensko, kde tento certifikát bol udelený spoločnosti po splnení všetkých noriem kvality, ktoré musí spoločnosť dodržiavať, ak chce tento certifikát vlastniť. Certifikát vydáva medzinárodná organizácia, ktorá hodnotí dodržiavania štandardizácie a kvality poskytovaných služieb. Inštitút Vzdelávania Mateja Korvína vlastní, ako jedná z mála vzdelávacích spoločnosti na Slovensku **bezpečnostné previerky na oboznamovanie sa s utajovanými skutočnosťami na stupeň – Dôverné** v Slovenskej republike. Tento

²³ **ISO** - International Organization for Standardization - je medzinárodná organizácia pre normalizáciu usmerňuje a koordinuje štandardizačnú a normalizačnú technickú činnosť v medzinárodnom rozsahu. Sídlo ISO je v Ženeve, Švajčiarsko.

certifikát vydal Národný Bezpečnostný Úrad (www.nbusr.sk) po preverení a splnení všetkých zákonných požiadaviek. Ak chce spoločnosť Inštitút Vzdelávania Mateja Korvína poskytovať komplexné služby aj mimo Slovenskej republiky, dal si tento certifikát rozšíriť na pôsobnosť **Európskej Únie a NATO**. Inštitút Vzdelávania Mateja Korvína sa týmto oprávnením môže oboznamovať s utajovanými skutočnosťami a úrovni **Dôverné v SR, EÚ a NATO**.

Tabuľka 3 Prehľad vzdelávania v oblasti anglického jazyka.

Názov objednávateľa	Predmety zmluvy	Termín začatia	Termín ukončenia	Cena	Kontaktná osoba
Mesto Snina- MsÚ Snina	<i>Financované z ESF</i>	01.05.2010	30.04.2011	11.000,-€	Prednosta - Ing. Jana Rosičová 0905 471 898
<i>Panasonic Network Krompachy</i>	PANASONIC – <i>financované z ESF</i>	02/2011	Pokračuje	21.252,-€	Slavomíra Ciasnohová 0905 149 901
Koliba – VT s.r.o., Vranov nad Topľou	TYTEX – <i>financované z ESF</i>	05/2011	Pokračuje	2.021,-€	p. Sotak – majiteľ 0907950273
Metronex s.r.o., Snina	Metronex – <i>financované z ESF</i>	03/2011	Pokračuje	2.793,-€	p. Karľová – ekonomické oddelenie 057/7682187
<i>Inovea s.r.o.</i>	Anglický Jazyk	05/2011	09/2011	4.800,-€	Ing. Róbert Bučko 0907 107 866
<i>Potrubie a.s.</i>	Anglický jazyk	07/2010	Pokračuje	8.700,-€	www.potrubie.sk

Inštitút Vzdelávania Mateja Korvína za predchádzajúce tri roky poskytoval svoje služby vo viacerých organizáciách. Urobme si prehľad ich činnosti v oblasti Anglického jazyka, ktoré opisuje tabuľka č. 3.

Na zabezpečenie vzdelávania v oblasti Anglického jazyka má Inštitút Vzdelávania Mateja Korvína k dispozícii interných lektorov, ktorý pracujú na trvalý pracovný pomer, živnostenské oprávnenie, alebo dohodu o vykonaní práce. Lektorskí tím tvorí 11 lektorov. Každý je kompetentný k vyučovaniu Anglického jazyka na danej úrovni. Anglický jazyk sa v Inštitúte Vzdelávania Mateja Korvína vyučuje Callanovou metódou. Táto metóda sa na Slovensku využíva zatiaľ pomerne zriedka pre jej ekonomickú a lektorskú náročnosť. Lektorské jazykové zručnosti musia byť na vysokej komunikatívnej úrovni.

Inštitút Vzdelávania Mateja Korvína skolil vo viacerých firmách Výpočtovú techniku. Na ukážku uvádzame referencie troch najväčších odberateľov. Požiadavka klienta bola príprava na certifikáciu ECDL.

TABUĽKA 4 PREHĽAD VZDELÁVANIA V OBLASTI VÝPOČTOVEJ TECHNIKY.

Názov objednávateľa, sídlo	Názov predmetu zmluvy	Stručný opis	Termín začatia služby	Termín ukončeni a zmluvy	Cena	Kontaktná osoba
Mesto Snina- MsÚ Snina	mesta Snina – financované z ESF	ECDL	01.05.2010	30.04.2011	14.000,-€	Prednosta - Ing. Jana Rosičová 0905 471 898
TYTEX Slovensko, Humenné	TYTEX – financované z ESF	ECDL	05/2011	pokračuje	9.248,-€	Mgr. Tomáš Puskas 090547918 9
Panasonic Network Krompachy	PANASONIC – financované z ESF	ECDL	02/2011	pokračuje	21.252,-€	Slavomíra Ciasnohová 0905 149 901

Najžiadanejším kurzom za posledné dva roky bol kurz Opatrovania, z dôvodu legislatívnej zmeny. Každá osoba musela byť preškolená, respektíve absolvovať minimálne 220 hodinový kurz, ak chcela vykonávať povolanie opatrovateľ. V nasledujúcej tabuľke uvádzame len zopár referencií je ich oveľa viac.

TABUĽKA 5 PREHĽAD VZDELÁVANIA V OBLASTI KURZU OPATROVANIA.

Názov objednávateľa, sídlo	Názov predmetu zmluvy	Stručný opis predmetu zmluvy	Termín začatia služby	Termín ukončenia zmluvy	Miesto realizácie služby	Kontaktná osoba
<i>Obec Dlhé nad Cirochou</i>	Kurz Opatrovania	zabezpečenie výučby podľa platnej legislatívy	02/2010	04/2010	I.V.M.K. s.r.o.	Sekretariát- 0 57 758 06 80
<i>Obec Belá nad Cirochou</i>	Kurz Opatrovania	zabezpečenie výučby podľa platnej legislatívy	02/2010	04/2010	I.V.M.K. s.r.o.	Sekretariát- 057/768 3136
<i>Obec Stakčín</i>	Kurz Opatrovania	zabezpečenie výučby podľa platnej legislatívy	02/2010	04/2010	I.V.M.K. s.r.o.	Sekretariát- +421 57 767 43 09
<i>Obec Zemplínske Hámre</i>	Kurz Opatrovania	zabezpečenie výučby podľa platnej legislatívy	02/2010	04/2010	I.V.M.K. s.r.o.	Sekretariát- +421577581790
<i>Mesto Snina-</i>	Kurz Opatrovania	zabezpečenie výučby podľa platnej legislatívy	12/2009	04/2010	v priestoroch objednávateľa aj I.V.M.K. s.r.o.	Ing. Makajová Jana- 0915964165
<i>DSS Dúbrava</i>	Kurz Opatrovania	zabezpečenie výučby podľa platnej legislatívy	09/2009	11/2009	v priestoroch objednávateľa	p. Sirková- 0908 639 667
<i>DSS Osadné</i>	Kurz Opatrovania	zabezpečenie výučby podľa platnej legislatívy	01/2010	04/2010	v priestoroch objednávateľa	Sekretariát- +421 57 7798139
<i>DSS Rokytov</i>	Kurz Opatrovania	zabezpečenie výučby podľa platnej legislatívy	11/2010	01/2011	v priestoroch objednávateľa	Sekretariát 0907 928 326

Inštitút Vzdelávania Mateja Korvína samozrejme organizuje aj iné vzdelávacie semináre, respektíve kurzy. V oblasti tlmočníctva treba spomenúť dlhodobú spoluprácu v oceliarni v Strážskom vo firme Slovakia Steel Meels a.s., kde nepretržite tlmočíme viac ako 12 mesiacov z/do Anglického jazyka, Talianskeho jazyka, Nemeckého jazyka. Pre túto firmu Inštitút Vzdelávania Mateja Korvína obstaráva aj úradne preklady do niekoľkých svetových jazykov. Medzi významné s ktorými Inštitút Vzdelávania Mateja Korvína spolupracuje v oblasti tlmočenia a prekladov patria SMS Meer, GmbH a usporiadateľ rockových koncertov Rock Production, kde posielajú Inštitút Vzdelávania Mateja Korvína tlmočníkov priamo ku skupinám, aby im pomohli s rečovou bariérou.

Všetky vyššie uvedené informácie nám poskytol riaditeľ Inštitútu Vzdelávania Mateja Korvína pán Ing. Róbert Bučko, ktorého sme sa spýtali:

Aké ciele, má Inštitút Vzdelávania Mateja Korvína do budúcnosti?

*Inštitút Vzdelávania Mateja Korvína sa v prvom rade v roku 2012, bude pokúšať rozšíriť svoju ponuku kurzov o kontinuálne vzdelávanie určené pre učiteľov, ktoré je taktiež upravené legislatívne. Radi by sme poskytovali aj kurz medicíny, ktorý bohužiaľ ešte nemáme akreditovaný, ale veríme, že do konca roka sa nám to podarí. Toto by boli tie ľahšie ciele, medzi tie zložitejšie hlavne v rámci legislatívy patrí získanie povolenia na vykonávanie štátnej skúšky z Anglického jazyka a získanie možnosti testovania **TOEFL**²⁴ od Americkej spoločnosti **ETS**, možnosť certifikovať záujemcov o kurz práve osvedčením z tejto spoločnosti. Ciele máme postavené, no reálne uvidíme, čo sa nám podarí naplniť do konca roka 2012.*

Ing. Róbert Bučko

²⁴ **TOEFL** -Test of English as a Foreign Language. Skúška TOEFL je vyžadovaná takmer všade v Anglicky hovoriacich krajinách od uchádzačov o štúdium či zamestnanie.

Inštitút Vzdelávania Mateja Korvína nám poskytol aj presnú štatistiku návštevnosti kurzov. Tento fakt je veľmi dôležitý, lebo teraz si urobíme ľahkú predstavu o tom, aká skupina ľudí navštevuje kurzy v súkromnej vzdelávacej inštitúcii.

TABUĽKA 6 VZDELÁVACIA ČINNOSŤ INŠTITÚCIE ZA ROK 2011

Číslo riadku	Názov vzdelávania podľa obsahového zamerania	Dĺžka vzdelávania	Akreditácia vydaná MŠVVaŠ SR	Požadované vzdelanostné predpoklady	Doklad o ukončení	Počet skupín kurzov cyklov	Počet Vzdelávaných		Počet Absolventov	
			(rok / mesiac) (RRRR/MM)				2 Spolu	3 z toho ženy	4 Spolu	5 z toho ženy
A	B	E	H	I	J	1	2	3	4	5
50 1	Opatrovanie	230	2011/06	1	1	25	445	411	444	410
50 2	Anglický jazyk	180	2009/12	1	1	20	57	29	57	29
50 3	Nemecký jazyk	130	2009/12	1	1	10	38	32	38	32
50 4	Počítačový kurz	120	2009/12	1	1	1	1	1	1	1

Vo vyššie uvedenej tabuľke môžeme vidieť prehľad kurzov, ktoré Inštitút Vzdelávania Mateja Korvína v roku 2011 organizoval. V tabuľke nie sú zahrnuté kurzy v spolupráci s inými inštitúciami a dlhodobé kurzy, ktoré prebiehajú viac ako rok. Tieto boli uvedené v štatistickom výkaze za rok 2010. Z tabuľky vyplýva, že najnavštevovanejším kurzom je kurz Opatrovania.

V nasledujúcej tabuľke č. 7, je uvedené rozdelenie personálneho zabezpečenia Inštitútu Vzdelávania Mateja Korvína, táto tabuľka sa mení v závislosti od ponuky trhu na zabezpečenie vzdelávacieho procesu.

TABUĽKA 7 EVIDENČNÝ POČET PRACOVNÍKOV ZABEZPEČUJÚCICH PROCES ĎALŠIEHO VZDELÁVANIA

I. Evidenčný počet pracovníkov zabezpečujúcich proces ďalšieho vzdelávania

	Č. r.	Lektori				Organizační pracovníci		Spolu (stĺ.1+3+5)
		interní spolu	z toho ženy	externí spolu	z toho ženy	spolu	z toho ženy	
a	b	1	2	3	4	5	6	7
Základné	101							
Učňovské	102							
Stredné (bez maturity)	103							
Učňovské s maturitou	104							
z toho s pedagogickou kvalifikáciou	105							
Úplné stredné s maturitou	106	1	1			2	1	3
z toho s pedagogickou kvalifikáciou	107							
Úplné stredné odborné s maturitou	108	10	3					10
z toho s pedagogickou kvalifikáciou	109							
Vyššie odborné	110							
z toho s pedagogickou kvalifikáciou	111							
Vysokošk. vzdel. - 1.stupeň (Bc.)	112	2	1					2
z toho s pedagogickou kvalifikáciou	113							
Vysokošk. vzdel. - 2.stupeň (Mgr., Dr. Ing.)	114	13	9	7	7			20
z toho s doplnkovou pedagogickou kvalifikáciou	115							
Vysokošk. vzdel. - 3.stupeň (PhD. CSc.)	116			1	1			1
z toho s doplnkovou pedagogickou kvalifikáciou	117							
Spolu (r. 101 až 104+106+108+110+112+114+116)	126	26	14	8	8	2	1	36

TABUĽKA 8 VEKOVÁ ŠTRUKTÚRA ÚČASTNIKOV VZDELÁVANIA

III. Veková štruktúra účastníkov vzdelávania a absolventov

	Č.r.	Účastníci vzdelávania		Absolventi	
		Spolu	z toho ženy	Spolu	z toho ženy
a	b	1	2	3	4
od 15 do 19 rokov	301	19	14	19	14
od 20 do 24 rokov	302	24	12	24	12
od 25 do 29 rokov	303	47	40	46	39
od 30 do 39 rokov	304	127	109	127	109
od 40 do 49 rokov	305	163	151	163	151
od 50 do 59 rokov	306	140	130	140	130
od 60 do 64 rokov	307	19	17	19	17
65 a viac rokov	308	2		2	
Spolu (r. 301 až r. 308)	316	541	473	540	472

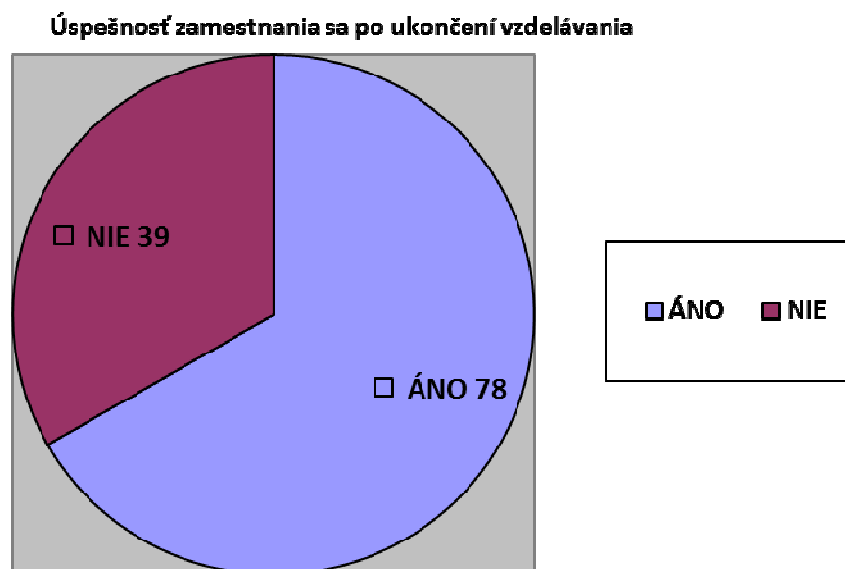
Podľa výsledkov z tabuľky č. 8, si vieme spraviť obraz o vekovej kategórií, ktorá navštevuje kurzy ďalšieho vzdelávania. Z výsledkov nám vychádza, že kurzy navštevujú najviac ženy od 40 do 50 rokov. Toto číslo je ovplyvnené navštevovanosťou kurzu nemeckého jazyka, kde po absolvovaní väčšina žien odchádza za prácou do nemecky hovoriacich krajín.

TABUĽKA 9 VZDELANOSTNÁ ŠTRUKTÚRA ÚČASTNÍKOV VZDELÁVANIA A ABSOLVENTOV

a	Č.r.	Účastníci vzdelávania		Absolventi	
		Spolu	z toho ženy	Spolu	z toho ženy
	b	1	2	3	4
Základné	401	15	11	15	11
Učňovské	402	3	3	3	3
Stredné (bez maturity)	403	85	81	85	81
Učňovské s maturitou	404	43	41	43	41
Úplné stredné s maturitou	405	288	255	288	255
Úplné stredné odborné s maturitou	406	56	41	56	41
Vyššie odborné	407				
Vysokoškol. 1.stup. (bakalár)	408	11	10	11	10
Vysokoškol. 2.stup. (Mgr.,Dr.,Ing.)	409	38	30	37	29
Vysokoškol. 3.stup. (PhD.,CSc.)	410	2	1	2	1
Spolu (r. 401 až r. 410)	416	541	473	540	472

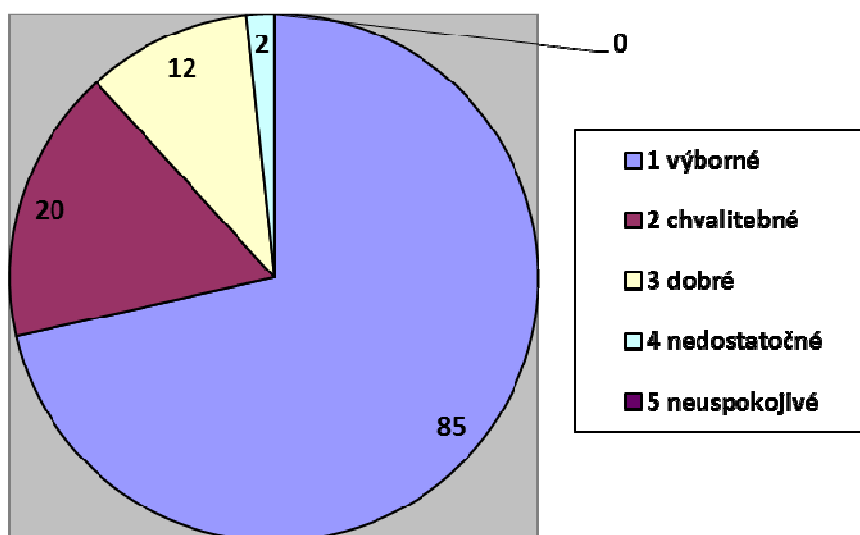
V Inštitúte Vzdelávania Mateja Korvína sme urobili anketu e-mailovou formou s bývalými študentmi. Respondentom jednotlivých kurzov vzdelávania v Inštitúte Vzdelávania Mateja Korvína sme položili nasledujúce otázky. **Pomohol Vám kvalifikačný respektíve rekvalifikačný kurz k získaniu lepšieho zamestnania.** Druhá otázka smerovala k ich pocitom a dojmom zo vzdelávania. **Ohodnotiť mali kvalitu a úroveň kurzu. Slovné 1- výborne, 2- chválitebné, 3 – dobré, 4- dostatočné, 5 – nespokojný.** Na otázky nám odpovedalo e-mailovou formou 117 opýtaných, ktorí ukončili vzdelávanie v Inštitúte Vzdelávania Mateja Korvína.

1. Otázka: Pomohol Vám kvalifikačný respektíve rekvalifikačný kurz k získaniu lepšieho zamestnania?



OBRÁZOK 19 VÝSLEDKY ANKETY 2

2. Otázka: Ohodnoťte kvalitu a úroveň kurzu. Od 1- výborne, 2- chválitebné, 3 – dobré, 4- dostatočné, 5 – neuspokojivé



OBRÁZOK 20 VÝSLEDKY ANKETY 3

3.4. Výsledok a zhodnotenie praktickej časti

Ďalšie vzdelávanie (*continuing education, further education*) zahrňuje všetky formy vzdelávania po odchode zo školy, prebiehajúce spravidla už počas zamestnania, ktoré nadväzuje na ucelené školské vzdelávanie, prípadne pracovnú prax. Získané poznatky od vzdelávacej ustanovizne s celoslovenskou pôsobnosťou nám dopomohli vytvoriť si komplexný obraz o význame vzdelávania dospelých na Slovensku. Významovo nám **tabuľka číslo 10, opisuje nutnosť celoživotného vzdelávania**. Vidíme, že kurzy ďalšieho vzdelávania navštevujú aj ľudia s vyšším vzdelaním, nie len ľudia bez vzdelania, alebo so základným vzdelaním. Tento fakt nám utvrdzuje opodstatnenie na prítomnosť vzdelávacích inštitúcií neformálneho vzdelávania v procese celoživotného vzdelávania.

Ak porovnáme výsledok našej ankety so štatistikou Inštitútu Vzdelávania Mateja Korvína vidíme, že v niektorých častiach sa zhodujú.

- *Najnavštevovanejší kurz v Inštitúte Vzdelávania Mateja Korvína je kurz Opatrovania v anketa nám potvrdila, že veľa ľudí je z oblasti zdravotníctva. To znamená, že museli absolvovať tento kurz, ak nie sú povoláním zdravotné sestry, alebo lekári.*
- *Potvrdilo sa nám opodstatnenosť vzdelávacích inštitúcií, pretože v priebehu roka Inštitút Vzdelávania Mateja Korvína navštívilo a zapisalo sa na kurz 541 ľudí, čo je viac ako na niektorých školách formálneho vzdelávania.*
- *V našej ankete vyšiel, ako najnavštevovanejší kurz Anglický jazyk Inštitúte Vzdelávania Mateja Korvína, bol na druhom mieste.*

Môžeme teda konštatovať, že našou prácou sme pomohli aj Inštitútu Vzdelávania Mateja Korvína, urobiť si mienku o tom, či v regióne, kde pôsobí ju poznajú, ako vzdelávaciu inštitúciu, pretože jedna otázka smerovala aj k povedomiu občanov v danom regióne o vzdelávacích inštitúciach. Našou anketou sme prišli na to, **že až 64% ľudí nepozná žiadnu vzdelávaciu inštitúciu vo svojom regióne.** To môže byť podnetom pre Inštitút Vzdelávania Mateja Korvína, aby investovali viac do marketingu.

Druhým prínosom môže byť fakt, **že až 26% opýtaných má záujem o iný kurz, ako ponúka Inštitút Vzdelávania Mateja Korvína.**

Tieto poznatky, ktoré sme získali z nášho prieskumu, môžu pomôcť nie len vzdelávacím inštitúciám vytvoriť si mienku o trhu na ktorom pôsobia o svojom postavení, ale sú aj podnetom na rozšírenie poskytovaných služieb vo vzdelávacích inštitúciach.

Prínosom našej práce bolo zmapovanie možností vzdelávania sa v regiónoch, zistili sme aké pohnutky vedú k štúdiu, že je to motivácia mať lepšiu prácu a v neposlednom rade sme zistili, že povedomie občanov o existencii vzdelávacích inštitúcií v regiónoch nie je veľmi veľké. Tento posledný poznatok bol podnetom pre Inštitút Vzdelávania Mateja Korvína, aby viac popracoval na svojom marketingu.

Za umožnenie využitia interných informácií, by sme radi poďakovali p. Ing. Róbertu Bučkovi riaditeľovi Inštitútu Vzdelávania Mateja Korvína.

3.5. Poslanie vzdelávacích inštitúcií v SR

V roku 1993, keď sa Československo rozdelilo a vznikli dva samostatné štáty, muselo byť Slovensko aktívnejšie vo vytváraní podnikateľského prostredia. Tento fakt bol veľmi dôležitý, ak sme chceli byť pro-európsky orientovanou krajinou s vyspelou ekonomikou a prepracovanou legislatívou. Samozrejme toto obdobie nebolo vôbec jednoduché, po ustúpení eufórie z očakávania, aké to bude, keď Slovensko bude samostatný štát, nastala realita a Slovensko muselo konať a začať vytvárať možnosti na rozvoj podnikateľského prostredia. Keby sme sa pozerali na vzdelávacie inštitúcie, ktoré mali históriu pred rokom 1993, tak by sme veľmi ťažko nachádzali firmy, ktoré podnikali v tomto segmente. Najstaršou vzdelávacou organizáciou na Slovensku bola a ešte je Akadémia Vzdelávania so sídlom v Bratislave a s takmer 40 pobočkami po celom Slovensku. Akadémia Vzdelávania vznikla v roku 1952. Práve začiatkom 50. Rokov sa na Slovensku začína udomáčať mimoškolské vzdelávanie a vzdelávanie vo firmách. Táto organizácia už 60 rokov naplňa poslanie celoživotného vzdelávania.

Prvá zmena podnikateľského prostredia nastala po **nežnej revolúcii**²⁵ v roku 1989, ale rozvoj v oblasti služieb nastal, až po osamostatnení Slovenska od Českej republiky. Vznikajú prvé vzdelávacie inštitúcie, ktoré začínajú podnikať na základe živnostenského oprávnenia. Ich kompetenciou sú len ich životné skúsenosti.

Vo vzdelávacej oblasti bol odstránený monopol štátu a etablovalo sa tu veľa neštátnych subjektov, súkromných a cirkevných škôl. Tým bola vytvorená širšia a pestrejšia ponuka vzdelávacích príležitostí. Prvú

²⁵ **Nežná revolúcia** - označuje nekrvavé udalosti, ktoré prebehli v Československu s cieľom odstrániť komunistickú vládu.

komplexnejšiu legislatívnu úpravu prináša zákon **386/1997 Z.z. o ďalšom vzdelávaní**. Tento zákon upravoval vydávanie akreditácie v pôsobnosti ministerstva školstva. Pred vydaním tohto zákona Ministerstvo školstva udeľovalo vzdelávacím inštitúciám, ako doklad o spôsobilosti vykonávať vzdelávaciu činnosť tzv. **kredit**, tento pojem poznáme teraz ako potvrdenie o akreditácii. Potvrdenie o akreditácii nebolo nutnosťou na zriadenie vzdelávacej inštitúcie, respektíve jazykovej školy. A nie je tomu, ani tak dnes. Na začatie podnikania vám postačuje živnostenské oprávnenie, ktoré udeľuje živnostenský úrad a upravuje zákon **445/1991 Z.z. a jeho novely**.

Vzdelávacie inštitúcie majú obecnú veľkú mieru voľnosti v spôsobe realizácie obecných stanovených cieľov – väčšinou rozhodujú o pravidlách prijímania študentov, o organizáciách výuky, personálnych otázkach, ale do značnej miery aj o samostatnom obsahu edukácie. Hranica medzi tvorbou a implementáciou politiky tak môže byť zavádzajúca. V tomto kontextu vtedy chápeme vzdelávaciu politiku široko – nie len ako právnu normu a ďalšie verejnopolitické dokumenty vymedzujú chod vzdelávacích inštitúcií, ale taktiež ako reálne procesy v nich prebiehajúce a ich výsledky. (Potouček, str. 280, 2005)

Podľa Krebsa (2007) je možné sa stretnúť s rôznym vymedzovaním funkcií vzdelania, ktoré vlastne by mali byť aj poslaním vzdelávacích ustanovizní. **Preventívna funkcia** sa spája s významom vzdelávania pre profesné uplatnenie a výkon ďalších spoločenských rolí. **Nápravná funkcia** - je pociťovaná ex post, až keď problémy nastanú. Ďalej sú to **socializačná funkcia, kvalifikačná, profesionalizačná, produktívna, ekonomická** či **socialno - kultúrna funkcia** vzdelávania sa dá charakterizovať ako zložitou a veľmi pestrou škálou vzťahov a väzieb medzi rozvojom vzdelania a radou „mimoekonomických“ oblastí života spoločností.

Funkcie vzdelávacej sústavy opisuje trochu inak Potouček vo svojej publikácii „Verejná politika“ vzdelávacie inštitúcie sú podľa neho pre spoločnosť a ekonomiku dôležité a užitočné z viacerých dôvodov.

Triedenie vzdelávacej sústavy podľa Potoučka: výchovná funkcia, vzdelávacia funkcia, socializačná funkcia, kvalifikačná funkcia, integračná funkcia, selektívna funkcia, ochranná a kontrolná funkcia. Podľa nášho názoru na základe rozboru vzdelávacej inštitúcie je najprínosnejšou funkciou pre vzdelávaciu ustanovizeň aj pre spoločnosť funkcia **kvalifikačná**. Získanie potrebnej miery odborných znalostí a zručností potrebných k dosiahnutiu oficiálne potvrdených spôsobilosti. Existuje široká škála vzdelávacích inštitúcií, ktoré sa dominantne orientujú na zmeny či rozšírenie kvalifikácie (doškoloňovanie, preškoloňovanie, atď.) Vzhľadom k dynamike k súčasnej spoločnosti a ekonomiky sa však ukazuje, že úzka špecializácia rýchle starne. Preto sa hovorí o tzv. kľúčových kvalifikáciách alebo v širšom slova zmyslu o kľúčových kompetenciách. (Potouček, str. 280, 2005)

3.6. Zákon o ďalšom vzdelávaní Z. z. 568/2009

Na Slovensku bol v roku 2009 schválený v poradí tretí zákon, ktorý upravoval celoživotné vzdelávanie. V tomto vydaní zákona bola doplnená povinnosť vzdelávacích inštitúcií odovzdávať raz ročne výkaz o aktivitách vzdelávacej organizácie. Táto povinnosť bola uzákonená už aj v minulom vydaní zákona, no teraz hrozia vzdelávacím inštitúciám aj pokuty za neodovzdanie výkazu. Ďalšou zmenou bolo oboznámenie o spustení celoslovenského informačného systému. Vzdelávacie inštitúcie od

nadobudnutia platnosti zákona mali vyhotovovať akreditácie výlučne cez tento systém ministerstva školstva. Prax však ukázala, že rok po schválení zákona tento systém nefungoval. Bolo pozastavenie vydávania akreditácií. Od januára 2010 do konca roka 2010. Ďalšou novinkou v zákone bolo dlho očakávané schválenie kvalifikačnej sústavy zamestnaní o ktorej ešte v roku 2000, hovoril národný program o celoživotnom vzdelávaní Milénium. V dnešnej dobe táto sústava stále nie je dopracovaná dokonca. Zmena zákona priniesla aj, novú úpravu písania akreditácií a schvaľovacieho procesu. Aktuálny zákon o ďalšom vzdelávaní z 1. decembra upravuje:

- a) celoživotné vzdelávanie, v ktorom ďalšie vzdelávanie nadväzuje na stupeň vzdelania dosiahnutý v školskom vzdelávaní,
- b) akreditáciu vzdelávacích programov ďalšieho vzdelávania,
- c) pravidlá a postupy overovania a uznávania výsledkov ďalšieho vzdelávania zamerané na nadobudnutie čiastočnej kvalifikácie a úplnej kvalifikácie,
- d) národnú sústavu kvalifikácií,
- e) informačný systém ďalšieho vzdelávania,
- f) systém monitorovania a prognózovania vzdelávacích potrieb ďalšieho vzdelávania,
- g) kontrolu dodržiavania podmienok akreditácie a dodržiavania podmienok udelenia oprávnenia na vykonávanie skúšky na overenie odbornej spôsobilosti (ďalej len "oprávnenie").

Zdroj: Z.z. 568/2009 o ďalšom vzdelávaní

Dôležité pojmy uvádza Palán 2008 vo svojej publikácii „**Výkladový slovník vzdelávaní dospelých**“

Národný kvalifikačný rámec - je nástroj na rozdelenie všetkých kvalifikácií v rámci národného systému vzdelávania, ktorých nadobudanie sa uskutočňuje podľa súboru definovaných kritérií určených pre jednotlivé úrovne. Určuje vzťah nadobudnutých výsledkov vzdelávania k jednotlivým

úrovniam kvalifikačného rámca. Jeho cieľom je zlepšiť prístup ku kvalifikáciám pre trh práce.

Národná sústava kvalifikácií - verejne prístupný register všetkých úplných a čiastkových kvalifikácií potvrdzovaných, rozlišovaných a uznávaných na území Slovenskej republiky.

Národná sústava povolání - je ucelený informačný systém opisu štandardných nárokov trhu práce na jednotlivé pracovné miesta. Určuje požiadavky na odborné vedomosti, zručnosti a praktické skúsenosti potrebné na vykonávanie pracovných činností na pracovných miestach.

Dostupné(http://www.minedu.sk/data/USERDATA/EUZAL/VaOP2010/implementacia_EK_R.pdf)

3.7. Hodnotenie kvality vzdelávania

Hodnotenie kvality vzdelávania v SR je spracované v školskom systéme formou databázy základných, stredných a vysokých škôl. Informačný systém slúži na vyhodnocovanie výsledkov študentov a postupuje sa ďalej na štatistický údaj pre štátne a komerčné účely hodnotenia úrovne školského systému a študujúcich v ňom. Informácie o školách a školskom systéme nájdeme na stránkach Ministerstva Školstva Slovenskej Republiky dostupné (www.minedu.sk)

Vo vzdelávacích inštitúciách sa uplatňuje predovšetkým certifikácia podľa medzinárodných noriem **ISO**. Medzi ďalšie organizácie, ktoré sú orientované na hodnotenie kvality patrí **IES**²⁶.

²⁶ **IES** - International Education Society Ltd., Londýn (IES) je jedinou európskou spoločnosťou, ktorá od roka 1997 certifikuje vzdelávacie inštitúcie a ich absolventom vydáva medzinárodne rešpektované certifikáty

Na Slovensku sa najčastejšie na hodnotenie kvality vzdelávacej ustanovizne používa najmä akreditácia udelená rôznymi ministerstvami. Na Slovensku udeľovanie akreditácie na výkon vzdelávania nemá na starosti iba Ministerstvo školstva, ale aj iné ministerstvá. Ministerstvo práce udeľuje akreditáciu na kurzy v oblasti zdravotnej a ošetrovateľskej starostlivosti. Podľa Z.z. 448/2008. Ministerstvo spravodlivosti udeľuje akreditáciu na vykonávanie vzdelávacej činnosti **mediácia**²⁷.

Zaujímavá je aj možnosť akreditácie výpočtovej techniky a to certifikátom ECDL, ktorý udeľuje **Slovenská Informatická Spoločnosť**²⁸. Dnes je možné získať osvedčenie rôzneho druhu na odlíšenie sa od konkurencie a preukázanie ³⁶**kompetencie** na výkon daného vzdelávania. Medzi málo časté a významovo dôležité certifikácie ponúkané vzdelávacími ustanovizňami patria štátna skúška z jazykov a medzinárodná skúška **TOEFL** z anglického jazyka. Dôležité pojmy uvádza Palán 2008 vo svojej publikácii „Výkladový slovník vzdelávaní dospelých“

Výsledky vzdelávania - vyjadrujú to, čo učiaci sa vie, chápe a je schopný urobiť pri ukončení procesu vzdelávania. Sú definované z hľadiska vedomostí, zručností a kompetencií.

Kvalifikácia - je formálny výsledok procesu hodnotenia a validácie, ktorý sa získa, keď príslušný orgán určí, že jednotlivec dosiahol výsledky vzdelávania zodpovedajúce daným štandardom

²⁷ **Mediácia** je proces, v ktorom nezainteresovaná tretia strana - mediátor - pomáha účastníkom sporu nájsť vzájomne prijateľné riešenie ich sporu. Mediácia je dobrovoľná a tiež dôverná.

²⁸ **Slovenská informatická spoločnosť** - organizácia pokrývajúca oblasti teoretickej i aplikovanej informatiky, softvérového a informačného inžinierstva, vzdelávania v informatike.

Záver

V práci sme sa snažili obzrieť do histórie, ako sa vzdelávanie vyvíjalo od svojich počiatkov. Kto patril, medzi prvých predstaviteľov v pojme vzdelávania dospelých. Ďalej sme si vysvetlili terminológiu a rozdelenie celoživotného vzdelávania. V teoretickej časti sme sa pozreli na význam medzinárodných organizácií a financovanie formálneho a neformálneho vzdelávania na Slovensku. Na vyjadrenie financovania sme sa opýtali aj riaditeľov základnej a strednej školy z východoslovenského kraja. V praktickej časti sme spravili prieskum v ktorom sme si stanovili za základný cieľ zistiť potrebu a význam ďalšieho vzdelávania v regióne, aké oblasti vzdelávania sú preferované, s akým cieľom sú navštevované kurzy ďalšieho vzdelávania. To sa nám aj podarilo a výsledky sme podrobne opísali v práci. Hlavným prínosom našej práce bolo zmapovanie možností vzdelávania sa v regiónoch, zistili sme aké pohnutky ľudí vedú k štúdiu, že je to motivácia mať lepšiu prácu a v neposlednom rade sme zistili, že povedomie občanov o existencii vzdelávacích inštitúcií v regiónoch nie je veľmi veľké. Opísali sme ciele, obsah, ale aj hodnoty, ktoré patria do jej systému kvality Inštitútu Vzdelávania Mateja Korvína. S riaditeľom Ing. Róbertom Bučkom sme spravili krátky rozhovor o víziach Inštitútu Vzdelávania Mateja Korvína do budúcnosti. Na základe interných materiálov zo vzdelávacej inštitúcie sme získali podrobný prehľad o navštevovanosti kurzov. Z čoho nám vyplynul záver, že vzdelávanie dospelých zo sociálno-kultúrno-ekonomického pohľadu má miesto na poli celoživotného vzdelávania. Diplomová práca v konečnom pohľade dáva návod iným vzdelávacím inštitúciám, aké oblasti vzdelávania sú preferované a z pohľadu organizácie ekonomicky výhodné.

Každý z Nás žije, aby poznal, tí čo poznali a zanechali, vieme, že žili.

Bc. Matúš Špitalík

Zoznam obrázkov

Obrázok 1 Maslowova pyramída potrieb	11
Obrázok 2 Rozdelenie celoživotného vzdelávania	19
Obrázok 3 Oblasti kmeňového učiva pre základné vzdelávanie	21
Obrázok 4 Rozdelenie systému vzdelávania na Slovensku	22
Obrázok 5 Rodostrom neformálneho vzdelávania podľa Siuralu	24
Obrázok 6 Kolbov cyklus učenia sa	25
Obrázok 7 Triedenie Andragogiky	29
Obrázok 8 výsledok ankety a)	45
Obrázok 9 dosah vzdelávacej politiky na mieru nezamestnanosti a tvorbu inovačného potenciálu ekonomiky	48
Obrázok 10 Anketa - otázka č. 1 - vek respondentov	57
Obrázok 11 Anketa - otázka č. 2 - stav respondentov	58
Obrázok 12 Anketa - otázka č. 3 - pracovná oblasť	58
Obrázok 13 Anketa - otázka č. 4 - vzdelávacie inštitúcie v regióne	59
Obrázok 14 Anketa - otázka č. 5 - investícia do vzdelávania	59
Obrázok 15 Anketa - otázka č. 6 - investícia do vlastného vzdelávania	60
Obrázok 16 Anketa - otázka č. 7 - účasť na vzdelávacích seminároch	61
Obrázok 17 Anketa - otázka č. 8 - žiadané kurzy	61
Obrázok 18 Anketa - otázka č. 9 - podpora vzdelávania	62
Obrázok 19 Výsledky ankety 2	73
Obrázok 20 výsledky ankety 3	73

Zoznam tabuliek

Tabuľka 1 Hlavná funkcia ministerstva školstva v demokratickej spoločnosti	39
Tabuľka 2 Podiel výdajov na vzdelávacie inštitúcie na HDP v roku 2003	42
Tabuľka 3 Prehľad vzdelávania v oblasti anglického jazyka	66
Tabuľka 4 Prehľad vzdelávania v oblasti výpočtovej techniky	67
Tabuľka 5 Prehľad vzdelávania v oblasti kurzu Opatrovania	68
Tabuľka 6 Vzdelávacia činnosť inštitúcie za rok 2011	70
Tabuľka 7 Evidenčný počet pracovníkov zabezpečujúcich proces ďalšieho vzdelávania ..	71
Tabuľka 8 Veková štruktúra účastníkov vzdelávania	71
Tabuľka 9 Vzdelanostná štruktúra účastníkov vzdelávania a absolventov	72

Zoznam bibliografických odkazov

- [1] Beneš, M. *Andragogika*. Praha: Grada Publishing, 2008. ISBN 978-80-247-2580-2
- [2] Beneš, M. *Úvod do Andragogiky*. Praha: Univerzita Karlova – karolinum, 1997
- [3] Beneš, M., Heinová, H.: *Základy andragogiky*. Praha: Katedra andragogiky a personálního řízení FF UK, 1997
- [4] Ivanová – Šalingová, M. *Slovník cudzích slov*. Bratislava: Kniha – Spoločník, 1993, ISBN 80 -901160 -2 -7
- [5] Jarvis, P. *An International Dictionary of Adult and Continuing Education*. London and New York: Routledge, 1990
- [6] Matulčík, J. *Teória výchovy a vzdelávania v zahraničí*. Bratislava: Gerlach Print, spol. s r.o., 2004. ISBN: 80-89142-02-8
- [7] Mužík, J. *Androdidaktika*. Praha:ASPI 2004. ISBN 80-7357-045-9
- [8] Palán, Z. *Výkladový slovník vzdělávání dospělých*. Praha: DAHA, 1997
- [9] Palán, Z., Langer, T.: *Základy Andragogiky*. Praha: UJAK, 2008. ISBN: 978-80-86723-58-7
- [10] Skalková, J.: *Obecná didaktika*. Praha: GRADA, 2007. ISBN: 978-80-247-1821-7
- [11] Petlák, E.: *Pedagogicko-didaktická práce u žite a*. Nemecko: GRIN Verlag, 2008. ISBN: 978-3-640-13529-5

- [12] Klevetová, D., Dlabalová, I.: *Motivační prvky při práci se seniory*. Praha: GRADA, 2008. ISBN: 8024721699
- [13] Kiczko, L.: *Základy filozofie*. Praha: Mladé letá, 2006. ISBN: 8010009245
- [14] Juřeniková, P.: *Zásady edukace v ošetrovatelské praxi*. Praha: GRADA, 2010. ISBN: 978-80-247-2171-2
- [15] Mazouch P, L., Fischer,J.: *Lidský kapitál, měření, soulisostí, prognózy*. Praha: C.H. BECK, 2011. ISBN: 978-80-7400-380-6
- [16] Ihnátková, N., a kolektív.: *K modernizácií vyučovania slovenského jazyka*. Bratislava: SPN, 1979. ISBN: 67-336-80
- [17] Duigan, P.: *NATO Its Past, Present and Future*. USA: Duigan printing, 2000. ISBN: 0-8179-9782-2
- [18] Krebs, V.: *Sociální politika*. PRAHA.: ASPI, a.s., 2007. ISBN: 978-80-7357-2761-1
- [19] Figel', J., Adamiš, M.: *Slovensko na ceste do Európskej únie*. SR.: Zástupenie európskej komisie v SR, 2004. ISBN: 80-89102-07-7
- [20] Potuček, M., a kolektív.: *Veřejná politika*. PRAHA.: Slon - knihy, 2005. ISBN:80-86429-50-2
- [21] Pride, W.M.,Huhes, J.R.:*Business*. U.S.A.: 2008. ISBN:13:978-1-111-52620-7
- [22] Perhács, J., Paška, P., *Dospelý človek v procese výchovy*. Bratislava: Stimul, 1995. ISBN 80-85697-21-1
- [23] Pisarčíková, M. *Malý synonymický slovník*. Trnava: Polygrafické závody, 1985. MSS 067 – 225 - 87

- [24] Prucha, J. *Pedagogický slovník*. Praha: Portál, 2009. ISBN 978-80-7367-647-6
- [25] Šoferová, J. *Lektorské finty*. Praha: Grada Publishing. 2008. ISBN 978-80-247-2483-6
- [26] Tuma, M. *Teória a prax personálnej politiky v regiónoch*. Trenčín: V.A.J.A.K., 2008. ISBN 978-80-970077-2-0, EAN 9788097007720
- [27] Miliken, M.E. *Understanding Human Behavior*. U.S.A., 2004. ISBN 1-4108-2571-0

Internetové zdroje

- [28] Akadémia Istropolitana. Konceptia Celoživotného poradenstva [online]. [citované 18.02.2012]. Dostupné na <http://www.acadistr.sk/data/Download/koncepcia%20celo%C5%BEi%20poradenstva.doc>
- [29] Centrum celoživotného vzdelávania. Terminológia a vzťahy v CŽV [online]. [citované 28.02.2012]. Dostupné na http://www.fem.uniag.sk/ccv/?q=dolezite_pojmy
- [30] Európska Unia. OECD. [online]. [citované 13.01.2010]. Dostupné na <http://www.europskaunia.sk/oecd>
- [31] Interné dokumenty Inštitútu Vzdelávania Mateja Korvína. [online]. [citované 18.02.2012]. Dostupné na www.ivmk.sk

- [32] MŠ SR. Stratégia Celoživotného Vzdelávania a celoživotného poradenstva [online]. [citované 11.02.2012]. Dostupné na http://www.minedu.sk/data/USERDATA/DalsieVzdel/VDOC/Strategia_CZV_a_CZP.zip
- [33] MŠ SR. Stratégia Celoživotného Vzdelávania [online]. [citované 12.01.2010]. Dostupné na http://www.minedu.sk/data/USERDATA/DalsieVzdel/VDOC/Koncepcia_CZV.zip
- [34] Socrates. Ciele programu Grundtvig [online]. [citované 12.03.2012]. Dostupné na <http://www.saaic.sk/socrates/socrates2/Grund/grund.htm>
- [35] Univerzitná knižnica v Bratislave. UNESCO – základné údaje [online]. [citované 13.03.2012]. Dostupné na <http://www.ulib.sk/sk/stredisko-unesco/unesco>
- [36] Informatívna stránka o Európskej únii. – základné údaje [online]. [citované 13.03.2012]. Dostupné na <http://www.europskaunia.sk/oecd>
- [37] Európska komisia. – základné údaje [online]. [citované 13.03.2012]. Dostupné na http://ec.europa.eu/dgs/education_culture/documents/publications/leaflet2006_sk.pdf

BIBLIOGRAFICKÉ ÚDAJE

Meno autora: Matúš Špitalik

Odbor: Andragogika

Forma štúdia: kombinovaná

Názov práce: Ciele, úlohy, možnosti vzdelávania dospelých
v regióne, SR a EÚ

Rok: 2012

Počet strán bez príloh: 88

Celkový počet strán: 88

Počet titulov českej literatúry a zdrojov: 14

Počet titulov zahraničnej literatúry a zdrojov: 3

Počet internetových zdrojov: 10

Vedúci práce: PhDr. Jaroslav Sámela